

Piotrków Trybunalski

Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2007 – 2013

Załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/682/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 24.06.2009

Opracowanie: **Biuro Partnerstwa i Funduszy Urzędu Miasta w Piotrkowie Trybunalskim (2009)**

WSTĘP	3
I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE	5
1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	5
1.1. GRANICE STREF KONSERWATORSKICH	6
1.2. UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA	6
1.3. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW I BUDYNKÓW	11
1.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	13
1.5. KOMUNIKACJA INFRASTRUKTURA DROGOWA	16
1.6. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	20
2. GOSPODARKA	22
2.1. UWARUNKOWANIA LOKALIZACYJNE MIASTA	22
2.2. POZIOM AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ Z UWZGLĘDNIENIEM SEKTORA TURYSTYKI	25
2.3. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO SEKTORA GOSPODARCZEGO	28
2.4. ŁÓDZKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA	29
2.5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	29
3. SFERA SPOŁECZNA	30
3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA	30
3.2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	34
3.3. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	37
3.4. OKREŚLENIE GRUP SPOŁECZNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA	52
3.5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	53
4. ANALIZA SWOT	54
II. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO- SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	58
III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ CHARAKTERYSTYKA REWITALIZOWANEGO OBSZARU	60
IV. REALIZOWANE I PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM	71
V. PLAN FINANSOWY	80
VI. SYSTEM WDRAŻANIA	81
VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	81

Wstęp

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego i prowadzący do rozwoju, w tym do poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty. Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2004-2013 został opracowany, aby zrealizować wyżej wymienione cele. Program ten, z racji swojego charakteru, musi podlegać ciągłej kontroli i modyfikacji. Dokonana niniejszą uchwałą aktualizacja programu jest wynikiem wniosków nasuwających się po dwuletnim funkcjonowaniu programu, odpowiada na zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące w mieście oraz uwzględnia nowe zasady dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na lata 2007-2013.

Program jest zgodny ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do roku 2017, Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego oraz Narodową Strategią Spójności. Pierwsza część dokumentu jest diagnozą stanu w mieście. Bazuje ona na ustaleniach Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r., danych Głównego Urzędu Statystycznego i innych podmiotów oraz informacjach znajdujących się w posiadaniu Urzędu Miasta. Na tej podstawie zostały określone uwarunkowania sprzyjające rozwojowi, jak i ten rozwój ograniczające oraz wskazano mocne i słabe strony miasta w rywalizacji z innymi obszarami.

W dalszej części wyznaczono obszar, który będzie podlegał rewitalizacji, określono plan działań mających na celu poprawienie niekorzystnej sytuacji. Ten etap opracowania został poddany szerokim konsultacjom społecznym.

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany nie tylko w celu stworzenia dokumentu niezbędnego w uzyskaniu dofinansowania z zewnętrznych środków, ale przede wszystkim po to, aby w sposób świadomy i planowy wprowadzać zmiany w zdegradowanej tkance miejskiej. Takie podejście powinno zaowocować bardziej efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości związanych z finansowaniem poszczególnych działań i pozwoli zaangażować mieszkańców w życie społeczne miasta, a także we współpracę z administracją publiczną i przedsiębiorcami.

Lokalny Program Rewitalizacji ma formułę dokumentu otwartego, który może być aktualizowany z uzasadnionych powodów, zarówno na wniosek Rady Miasta lub Prezydenta Miasta, ale również organizacji społecznych, grup mieszkańców lub podmiotów gospodarczych.

Rewitalizacja i jej cele

Na wstępie niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji należy wyjaśnić, czym jest rewitalizacja i jakie są jej główne cele. W Polsce dość powszechnie spotyka się niezrozumienie samego pojęcia rewitalizacji, istoty i celów tego procesu. Najczęściej następuje mylenie rewitalizacji z odnową (rewaloryzacją) zespołów zabytkowych. Mylnie uważa się, że rewitalizacja jest tożsama z renowacją zabytków i polega na działaniach remontowo-konserwatorskich. Tymczasem w Europie i na świecie takie rozumienie rewitalizacji skończyło się bezpowrotnie w połowie lat 80-tych XX wieku.

Współcześnie rewitalizacja jest rozumiana zupełnie inaczej: **rewitalizacja oznacza ponowne ożywienie procesów społeczno-gospodarczych na obszarze, w którym procesy te zamarły**. Obszary wymagające rewitalizacji to nie obszary wybrane pod kątem wartości zabytkowej, ale obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno-gospodarczych (w tym także najczęściej – remontowo-architektonicznych). W historycznych miastach europejskich bardzo często obszarami takimi są najstarsze dzielnice miast, stanowiące zespoły zabytkowe. Jednak to nie zabytkowy charakter predystynuje je do rewitalizacji, ale właśnie szczególna kumulacja wielu problemów społecznych i gospodarczych w jednym miejscu.

Celami rewitalizacji są na ogół:

- przewyciężenie kryzysu społecznego i zastoju gospodarczego;
- zmiana „złego wizerunku” danego obszaru;
- ponowne uruchomienie na danym obszarze procesów rozwoju społeczno-gospodarczego.

Założenia niniejszego opracowania i przyjęta metodologia

Okres objęty programem

Niniejszy program jest kontynuacją Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2007 – 2013 przyjętego Uchwałą Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego Nr XXIII/376/08 z dnia 28 maja 2008. Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji opisuje zamierzenia władz miejskich Piotrkowa Trybunalskiego w nowym okresie programowania UE 2007 – 2013 z uwzględnieniem zmian jakie zaproponowano w „Zasadach przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji / Zintegrowanego Programu Rozwoju Lokalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013” z listopada 2008. Program ten wyznacza również pola działań dla podmiotów prywatnych chcących zaangażować się w proces rewitalizacji: przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i właścicieli nieruchomości lub podmiotów sprawujących trwałą zarząd na nieruchomościach w przedmiotowym obszarze.

I. Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście

1. Zagospodarowanie przestrzenne

Układ przestrzenny zurbanizowanego obszaru Piotrkowa odzwierciedla dokładnie historię powstania miasta. Najstarsza średniowieczna część miasta jest zlokalizowana wokół Rynku Trybunalskiego w obrębie ulic: Wojska Polskiego, Jerozolimskiej, Al. Kopernika i Placu Kościuszki oraz ul. Stronczyńskiego. Oprócz samego układu urbanistycznego nie ma w tej części miasta wielu budynków, które przetrwały by do dziś bez gruntownych zmian w późniejszych epokach.

Elewacje kamienic są prawie bez wyjątku XIX-wieczne, a starsza część zabudowy tej dzielnicy to głównie podziemne części kamienic, zapewne zrąb murów niektórych kamienic (jednak bez zachowania w elewacjach średniowiecznego podziału) oraz pojedyncze zachowane budynki XVI – wieczne i nowsze: Zamek Królewski (właściwie — obronna kamienica typu wieżowego, siedziba królów polskich podczas ich pobytu na sejmach i trybunałach koronnych w Piotrkowie), późno-renesansowa część budynku klasztoru (ul. Stronczyńskiego 5) oraz wieża kościoła farnego przy Krakowskim Przedmieściu. Cała ta część miasta jest objęta programem rewitalizacji.

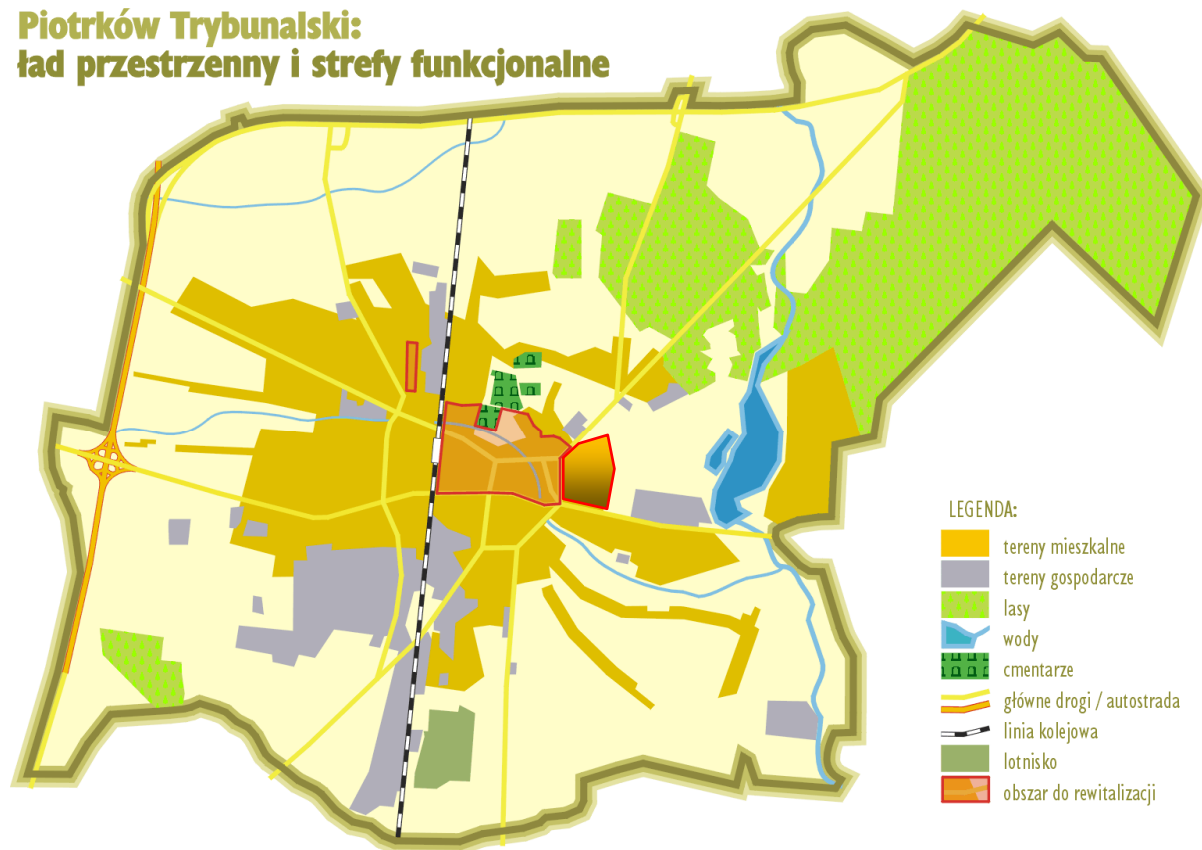
W II połowie XIX i szczególnie na początku XX wieku Piotrków zaczął się gwałtownie rozwijać i rozbudowywać w kierunku zachodnim wzdłuż obecnych ulic Słowackiego i Wojska Polskiego, w kierunku linii kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Zabudowa z przełomu wieków i początku wieku XX w tej części miasta jest dość dobrze zachowana. Ta część także jest włączona do obszaru objętego programem rewitalizacji.

Za torami kolejowymi, po ich zachodniej stronie rozciąga się nowa część Piotrkowa, powstała w znacznej mierze w ostatnich 30 latach: dzielnice mieszkaniowe, tereny przemysłowe, obiekty użyteczności publicznej. Obecnie linia kolejowa dzieli miasto na położoną po zachodniej stronie torów nową i rozwijającą się część miasta, oraz **położoną po wschodniej stronie torów część historyczną, pogrążoną w stagnacji i przeżywającą splot wielu problemów.**

Granice miasta Piotrkowa obejmują jednak obszar daleko wykraczający poza część zurbanizowaną. Od zachodu i północy Piotrków jest ograniczony przebiegiem dróg krajowych i autostrady, od wschodu natomiast do Piotrkowa należą znaczne obszary leśne, których część znajduje się już w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Ryc.1. Piotrków Trybunalski, mapa obszaru rewitalizacji

Piotrków Trybunalski: ład przestrzenny i strefy funkcjonalne

Źródło: opracowanie własne

Dyspozycję przestrzenną terenów mieszkaniowych i przemysłowych pokazuje powyższa mapa. Na mapie oznaczono na czerwono kontur obszaru przewidzianego do rewitalizacji.

1.1. Granice stref konserwatorskich

Ścisłą ochroną konserwatorską objęte są tereny, na których znajdują się zespoły i obiekty zabytkowe o wysokich wartościach, w tym układ przestrzenny Starego Miasta wraz z fragmentami murów obronnych oraz Rynek Trybunalski wraz z przylegającą zabudową. W ten sposób ochronie podlega komponowany układ przestrzenny w tym linie regulacyjne ulic, skala i typ zabudowy, układ komunikacyjny, układ pierzei. Szczegółowy wykaz zabytków ujęty jest zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku w gminnej ewidencji zabytków.

1.2. Uwarunkowania ochrony środowiska

Dane dotyczące stanu środowiska naturalnego na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego, wykorzystane w tym podrozdziale pochodzą z raportów o stanie środowiska naturalnego w Piotrkowie Try-

bunalskim za lata 2004-2008, rokrocznie redagowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Delegaturę w Piotrkowie Trybunalskim.

Wody podziemne

Miasto Piotrków Trybunalski korzysta z 2 ujęć wody. Studnie te to ujęcia wód naporowych o czwartorzędowym poziomie wodonośnym. Wydajność SUW Szczekanic: 15 600 m³/d (pozwolenie wodnoprawne), w rzeczywistości wydajność dostosowywana do bieżących rozbiorów wody tj. ok. 7000 m³/d. Wydajność SUW Żwirki: 16 800 m³/d (pozwolenie wodnoprawne), w rzeczywistości wydajność dostosowywana do bieżących rozbiorów wody od 3650 do 6290 m³/d). Pierwsze z wymienionych powyżej ujęć wody wymaga modernizacji. Zadanie to jest ujęte w przygotowywanym do realizacji projekcie, współfinansowanym środkami UE (Fundusz Spójności).

Wody powierzchniowe

Ścieki z oczyszczalni odprowadzane są poprzez Goleszankę do Moszczanki, dopływu Wolbórki. Jakość ścieków oczyszczonych przez piotrkowską oczyszczalnię ścieków jest regularnie kontrolowana. Mechaniczno –biologiczna oczyszczalnia ze wspomaganiami chemicznymi wymaga modernizacji związanej z dostosowaniem jakości oczyszczanych ścieków do norm dyrektywy UE 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w zakresie gospodarowania odpadami - zgodnie z założeniami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Zadanie to jest ujęte w przygotowywanym do realizacji projekcie, współfinansowanym środkami UE (Fundusz Spójności).

Tabela 1. Ilość ścieków [m³/d] odprowadzanych przez Miejską Oczyszczalnię Ścieków w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 - 2008

Rok	Ilość ścieków [m ³ /d] odprowadzanych przez Miejską Oczyszczalnię Ścieków w Piotrkowie Trybunalskim
2004	15,5 m ³ /d
2005	14,8 m ³ /d
2006	14,7 m ³ /d
2007	14,6 m ³ /d
2008	14,8 m ³ /d

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 – 2008 r.

Monitoringowi jakości wód poddawana jest w Piotrkowie Trybunalskim rzeka Strawa oraz Zbiornik Bugaj. Strawa - stanowi lewobrzeżny dopływ Luciąży, na terenie Piotrkowa Trybunalskiego. Stan czystości tej rzeki badany jest w punkcie pomiarowym przy ulicy Włókienniczej. Zbiornik Bugaj badany

jest w dwóch punktach pomiarowych, przy wlocie Wierzejki i przy zaporze. Wyniki badań stanu czystości tych wód przedstawia tabela.

Tabela 2. Stan czystości wód rzeki Strawy oraz Zbiornika Bugaj w latach 2004 - 2008

Rok	Strawa	Zbiornik Bugaj
2004	IV klasa	bd
2005	IV klasa	IV klasa
2006	V klasa	bd
2007	III klasa	III klasa
2008	III klasa	bd

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 – 2008 r.

gdzie: klasa V – wody złej jakości, klasa IV – wody o niezadowalającej jakości, klasa III – wody o zadowalającej jakości

Jak wynika z zamieszczonych poniżej danych stan czystości wód rzeki Strawy oraz Zbiornika Bugaj w latach 2004 – 2008 uległ zdecydowanej poprawie.

Gleby

W roku 2005 Delegatura WIOŚ przeprowadziła na terenie miasta przeprowadziła wrywkowe badania powierzchniowych warstw gleb pod kątem zanieczyszczenia metalami ciężkimi, wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA) oraz pestycydami. Badania wykazały, że:

1. Zawartości oznaczanych metali ciężkich (cynku, kadmu, miedzi, niklu i ołowiu) mieściły się w granicach norm;
2. **Zawartości pestycydów przekraczały** obowiązujące wartości dopuszczalne w glebach pochodzących z ogródków pracowniczych przy ulicach: Działkowej (), Łanowej (j.w.), Przemysłowej, Belzackiej.
3. **Zawartości WWA przekraczały** normy we wszystkich badanych glebach;

Powietrze atmosferyczne

W latach 2004 – 2008 duży udział w emisji SO₂, NO₂ i pyłu miały ciepłownie miejskie: C-1 i C-2. Należy podkreślić, że bardzo istotny wpływ na zanieczyszczenie powietrza na terenie miasta ma tzw. niska emisja (głównie indywidualne źródła grzewcze) oraz emisja komunikacyjna – ze środków transportu. Ciągłe pomiary powietrza atmosferycznego prowadzone są w stacji przy ulicy Belzackiej 78. Dane z lat 2004 - 2008 zamieszczone w tabeli świadczą o poprawie jakości powietrza w Piotrkowie Trybunalskim.

Tabela 3. Jakość powietrza w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 – 2008

Rok	PM 10 stężenie średnioroczne	NO2 stężenie średnioroczne	CO stężenie średnioroczne	O3 stężenie ośmiogodzinne
2004	powyżej normy	poniżej normy	Bd	poniżej normy
2005	powyżej normy	poniżej normy	poniżej normy	poniżej normy
2006	powyżej normy	poniżej normy	poniżej normy	powyżej normy
2007	poniżej normy	poniżej normy	poniżej normy	powyżej normy
2008	poniżej normy	bd	poniżej normy	powyżej normy

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 – 2008 r.

Opady atmosferyczne

Tabela 4. Odczyn opadów atmosferycznych w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 - 2008

Rok	Procent badanych prób			
	z odczynem kwaśnym	z odczynem lekkokwaśnym (naturalny)	z odczynem obojętnym	z odczynem zasadowym
2004	12 %	16 %	60 %	13 %
2005	13 %	9 %	64 %	14 %
2006	9 %	20 %	67 %	4 %
2007	3 %	14 %	69 %	14 %
2008	0 %	9 %	63 %	28 %

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2004 – 2008 r.

W analizowanym okresie pobrane próby opadów atmosferycznych w większości odznaczały się odczynem obojętnym.

Gospodarka odpadami

Ilość odpadów przyjmowanych na Miejskie Składowisko Odpadów w Dołach Brzeskich w latach 2004 – 2008 przedstawia zamieszczona poniżej tabela. Decyzją Marszałka Województwa łódzkiego nr RO.IV-IW-6620/8/2008 składowisko w Dołach Brzeskich zostało zamknięte w dniu 31.03.2008r. Zgodnie z założeniami strategicznymi składowisko zostanie poddane rekultywacji do 2014 roku. Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa łódzkiego 2011 obszar miasta Piotrkowa Trybunalskiego ma być obsługiwany przez Zakład Zagospodarowania Odpadów w Różannej w gminie Opoczno.

Tabela 5. Ilości odpadów przyjmowanych na Miejskie Składowisko Odpadów w Dołach Brzeskich z Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 – 2008.

Rok	Ilość zebranych odpadów w Mg	
	Ilość odpadów w Mg	Wzrost w stosunku do roku poprzedniego [%]
2004	11 376,57 Mg	- 2,7 %
2005	12 667,00 Mg	11 %
2006	22 654,52 Mg	83 %
2007	14 420,00 Mg	- 36 %
2008	2 138,00	-85 %

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 – 2008 r.

Segregacja odpadów

Na terenie miasta prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Zjawisko to nie ma jednak jeszcze charakteru powszechnego wśród mieszkańców. W związku z tym faktem zasadne jest przeprowadzenie odpowiedniej kampanii promocyjnej skierowanej do mieszkańców miasta. Nastawienia mieszkańców miasta do selektywnej zbiórki odpadów wymogą także nieuniknione zmiany stawek za odbiór odpadów, które są zdecydowanie korzystniejsze w przypadku ich wcześniejszej segregacji.

Tabela 6. Ilość selektywnie zebranych odpadów w [Mg] w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 - 2008

Rok	Ilość zebranych odpadów w Mg		
	Makulatura	Szkło	Tworzywa sztuczne
2004	374,59	585,99	218,795
2005	182,52	441,01	105,827
2006	119,24	209,89	117,12
2007	134,68	157,40	232,28
2008	162,78	380,41	248,87

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2017 roku oraz Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 - 2008r.

Odpady niebezpieczne

Ilość odpadów niebezpiecznych odbieranych w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 – 2008 przedstawia tabela.

Tabela 7. Ilość odpadów niebezpiecznych [w Mg] odbieranych w Piotrkowie Trybunalskim latach 2004 – 2008.

Wyszczególnienie	Odpady zawierające rtęć	Odpady olejowe	Odpady medyczne, przeterminowane leki	Baterie i akumulatory ołowiowe	Inne
2004	16,10	134	30,2	48,00	740,25
2005	17,06	142,57	32,01	50,88	784,66
2006	17,57	146,84	32,97	52,40	808,19
2007	17,64	146,84	33,16	52,40	1 024,19
2008	17,94	134,80	35,19	bd	1 126,20

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Analiza zamieszczonych powyżej danych wskazuje na rokroczny wzrost odbieranych materiałów niebezpiecznych z terenu Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004-2008. Za taki stan rzeczy odpowiadają zmiany prawa w przedmiotowym zakresie oraz rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców.

Hałas

Na terenie miasta dominuje hałas komunikacyjny, związany z intensywnym ruchem samochodowym. Wzrastająca liczba środków transportu biorących udział w ruchu powoduje wzrost poziomu hałasu. Dotyczy to przede wszystkim dróg krajowych nr 1, 8, 12, gdzie natężenie ruchu jest największe.

1.3. Własność gruntów i budynków

Według stanu na 1.01.2009 na terenie miasta połowa gruntów należy do osób fizycznych (50,02%). Skarb Państwa jest w posiadaniu 33,38% gruntów, pozostałą część stanowi własność komunalna (12,31%), Kościołów i związków wyznaniowych (0,49%) oraz innych instytucji (3,79%).

Tabela 8. Struktura własności gruntów na terenie gminy w roku 2008

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w %
Osoby fizyczne	3 364	50,02
Skarb Państwa	2 245	33,38
Własność komunalna	828	12,31

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
Kościoty i związki wyznaniowe	33	0,49
Inne	255	3,79
Razem	6 725	100,00

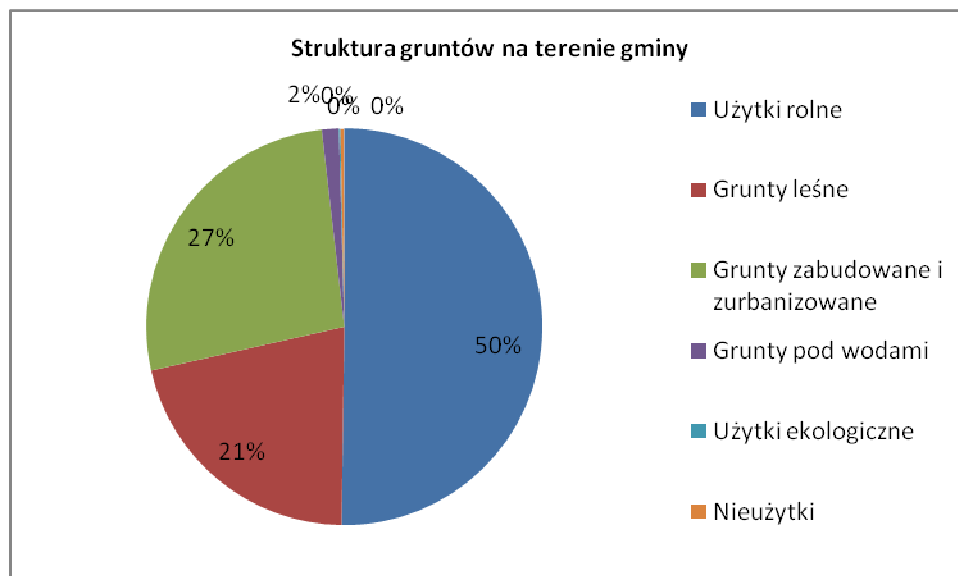
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania wykazu gruntów (na dzień 01.01.2009 r.) Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi – Wydział Geodezji i Kartografii.

Tabela 9. Struktura gruntów na terenie gminy (w ha) w roku 2008

Użytki rolne	Grunty leśne	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Grunty pod wodami	Użytki ekologiczne	Nie użytki	Tereny różne
3 377	1 427	1 798	93	8	18	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania wykazu gruntów (na dzień 01.01.2009 r.) Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi – Wydział Geodezji i Kartografii.

Ryc. 2. Struktura gruntów w Piotrkowie Trybunalskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania wykazu gruntów (na dzień 01.01.2009 r.) Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi – Wydział Geodezji i Kartografii.

Tabela 10. Struktura własności mieszkań na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2002 r

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań	Powierzchnia mieszkań w m ²	Ludność w mieszkaniach zamieszkałych na stałe /osoby/
Gmina	4 298	181 786	12 082
Osoby fizyczne	8 982	682 476	27 394
Pozostałe	14 269	721 170	40 381
Ogółem	27 549	1 585 432	79 857

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego – Mieszkania – 2002 r.

1.4 Infrastruktura techniczna

Stan gospodarki wodno- ściekowej miasta

Sieć wodociągowa i sieć kanalizacji sanitarnej stanowi majątek gminy, a eksploatowana jest przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna z roku na rok jest sukcesywnie rozbudowywana w tempie kilku procent rocznie. **Zastrzeżenie może budzić stan techniczny** poszczególnych odcinków sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej oraz sieci wodociągowej. Większość infrastruktury technicznej oraz rozwiązań technologicznych miejskiej oczyszczalni ścieków pochodzi z lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Planowana modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Trybunalskim umożliwi dostosowanie jakości oczyszczanych ścieków do norm dyrektywy UE 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w zakresie gospodarowania odpadami - zgodnie z założeniami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Obecnie miasto uzdatnia wodę w oparciu o dwie stacje uzdatniania wody: Szczekanica oraz Żwirki, z których pierwsza wymaga modernizacji. Miasto zmierza do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego.

Tabela 11. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie miasta w latach 2004-2008

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008
Sieć wodociągowa rozdzielcza w km /bez przyłączy/	135	137	138	140	141,8
Wzrost w stosunku do roku poprzedniego [%]	0 %	1,4 %	0,7 %	1,4 %	1,2 %

Sieć kanalizacyjna w km /bez przyłączy/	134	138	140	140	143,4
Wzrost w stosunku do roku poprzedniego [%]	3 %	2,9 %	1,4 %	0 %	2,4 %
Liczba połączeń wodociągowych do budynków mieszkalnych	5770	5855	5960	6020	6090
Wzrost w stosunku do roku poprzedniego [%]	1,5 %	1,4 %	1,7 %	1 %	1,1%
Liczba połączeń kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych	2500	2720	2875	2990	3080
Wzrost w stosunku do roku poprzedniego [%]	4,9 %	8,8 %	5,6 %	4 %	3 %

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2017 roku oraz Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 – 2008 r.

Ciepłownictwo

W mieście funkcjonują dwie ciepłownie miejskie (C1, C2). Wytwarzaniem, przesyłem i dystrybucją ciepła na obszarze miasta zajmuje się Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.. System ciepłowniczy Piotrkowa Trybunalskiego obejmuje: centralny system ciepłowniczy z dwiema dużymi kotłowniami i rozbudowaną centralną siecią ciepłowniczą, kotłownie lokalne na potrzeby obiektów stanowiących własność gminy, kotłownie lokalne na potrzeby zakładów przemysłowych i innych podmiotów gospodarczych oraz indywidualne źródła ciepła na potrzeby gospodarstw domowych.

Tabela 12. Długość sieci ciepłowniczej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004-2008

	Sieć magistralna w km	Sieć rozdzielcza w km	Sieć przyłączeniowa w km
2004	13,54	12,38	16,50
2005	13,54	12,36	17,10
2006	13,54	12,47	17,56
2007	13,54	12,16	17,78
2008	13,54	12,31	18,02

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 - 2008 r.

Zaopatrzenie w gaz

Piotrków Trybunalski zasilany jest gazem ziemnym za pośrednictwem gazociągów wysokiego ciśnienia o znaczeniu okręgowym doprowadzanych do miasta z 4 kierunków, co stwarza korzystne warunki przesyłowe i wysoki stopień pewności zasilania.

Tabela 13. Długość sieci gazowej oraz liczba odbiorców gazu na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004-2008

	Odbiorcy gazu ogółem	Długość sieci gazowej w km /bez przyłączy/
2004	22 694	104,5
2005	22 747	105,6
2006	23 027	118,3
2007	24 302	122,3
2008	23 262	122,4

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004 - 2008 r.

Elektroenergetyka

Analiza danych wskazuje na fakt jednoczesnego wzrostu liczby odbiorców drobnych z równoczesnym wzrostem zużycia energii na jednego odbiorcę w tej grupie (z 2,43 MWh na jednego odbiorcę w roku 2005 do 2,57 MWh na jednego odbiorcę w roku 2008).

Tabela 14. Zużycie energii elektrycznej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2005-2008

ENERGIA ELEKTRYCZNA	Odbiorcy zasilani z niskiego napięcia (drobni)				Odbiorcy zasilani ze średniego napięcia (wielkoprzemysłowi)			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Ilość odbiorców	33 699	34 216	34 371	34 376	115	115	122	108
Sprzedaż energii (w MWh)	81 761	86 744	85 907	88 350	129 132	123 496	122 832	117 585
Zużycie energii na jednego odbiorcę (w MWh)	2,43	2,54	2,50	2,57	1 122,89	1 029,13	1 006,82	1 088,75

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2017 roku oraz Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2005-2008r.

Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Miasto Piotrków Trybunalski obsługiwane jest w zakresie powszechnych usług telekomunikacyjnych przez Telekomunikację Polską S.A. oraz MNI Telecom Sp. z o.o.. Firmy te zapewniają wszystkie podstawowe usługi telekomunikacyjne, w tym dostęp do internetu. Szczegółowe dane zestawiono poniżej:

TELEKOMUNIKACJA POLSKA S.A.

Liczba łączy telefonicznych: 22 804 (2007), 17 001 (2008)

Liczba łączy szerokopasmowych (Neostrada, DSL): 3 052 (2007) 3 644 (2008)

MNI TELECOM Sp. z o. o.

Liczba łączy telefonicznych: 4 015 (2007), 2 951 (2008),

Liczba łączy szerokopasmowych: 964 (2007), 689 (2008)

Teren miasta objęty jest również działalnością operatorów sieci telefonii komórkowej: ERA GSM, PLUS GSM, Orange , Play.

1.5 Komunikacja

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg publicznych w Piotrkowie Trybunalskim tworzą drogi krajowe, drogi powiatowe i drogi gminne.

Tabela 15. Przebieg dróg krajowych w granicach administracyjnych Piotrkowa Trybunalskiego

Lp.	Nr drogi	Odc.	Nazwa ulicy	Przebieg odcinka		Długość (m)
				Początek	Koniec	
1.	12	1.	ul. Wojska Polskiego	Granice miasta	Granica zarządów	241
		2.	ul. Wojska Polskiego	Granica zarządów	Al. Armii Krajowej	2907
2.		Al. Armii Krajowej	ul. Wojska Polskiego	Al. Piłsudskiego	974	
3.		Al. Piłsudskiego	Al. Armii Krajowej	Al. Kopernika	841	
4.		Al. Kopernika	Al. Piłsudskiego	ul. Sulejowska	1066	
5.	5.	ul. Sulejowska	Al. Kopernika	Granice miasta	2371	
6.	91	1.	ul. Łódzka	Granice miasta	Droga kraj. Nr 8 - węzeł łódzki	116
7.		2.	Droga. Nr 8 - nieciągłość drogi krajowej nr 91	ul. Łódzka	ul. Rakowska	X
8.		3.	ul. Rakowska	Droga kraj. S 8 - węzeł rakowski	Granica zarządów	249
9.		3.	ul. Rakowska	Granica zarządów	ul. Wolborska	2989
10.		4.	ul. Wolborska	ul. Rakowska	ul. Curie Skłodowskiej	851
11.		5.	ul. Curie Skłodowskiej	ul. Wolborska	ul. Śląska (rondo)	483
12.		6.	ul. Śląska	ul. Sulejowska (rondo)	ul. Krakowskie Przedmieście	590
13.	7.	ul. Krakowskie Przedmieście	ul. Śląska	Granice miasta	3027	

Źródło: Dane MZDiK w Piotrkowie Trybunalskim

Tabela 16. Wykaz dróg powiatowych przebiegających w granicach administracyjnych Piotrkowa Trybunalskiego według stanu na 1.01.2007.

Lp.	Przebieg drogi w województwie łódzkim	Nr drogi	Nr odc. dr	Nazwa ulicy	Przebieg odcinka drogi w granicach administracyjnych miasta	
					początek	koniec
1	Piotrków Tryb. - Pajęczno	1500E	1	Al. 3 Maja	Al. Kopernika	ul. Żeromskiego
			2	Roosevelta	ul. Żeromskiego	Gr. miasta
2	Piotrków Tryb. - Godaszewice	1522E	1	Wierzejska	ul. Wyzwolenia	Gr. miasta
			2	Wierzejska (odcinek w lesie)	Gr. miasta	Gr. miasta
3	Piotrków Tryb. -Uszczyn	1523B	1	Przedborska	ul. Śląska	ul. Zalesicka
			2	Zalesicka	ul. Przedborska	gr. miasta
4	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1540E	1	Łódzka	Dr. kraj. nr 8	Al. Armii Kraj.
			2	Armii Krajowej	ul. Łódzka	ul. Wojska Polskiego
5	Piotrków Tryb. –Piotrków Tryb	1540E	1	Armii Krajowej	Al. Piłsudskiego	ul. Dmowskiego
			2	Żelazna	ul. Dmowskiego	ul. Roosevelta
6	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1542E	1	Karolinowska	ul. Łódzka	ul. Rolnicza
			2	Rolnicza (cała-1563E)	ul. Karolinowska	ul. Spacerowa
			3	Spacerowa (fragment M56iE)	ul. Rolnicza	ul. Jerozolimska
			4	Jerozolimska	ul. Spacerowa.	ul. Wojska Polskiego
			5	Jerozolimska	ul. Wojska Polskiego.	rondo E. Gierka
7	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1553E	1	Kostromska	ul. Łódzka	Al. Sikorskiego
8	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1555E	1	Żeromskiego	ul. Roosevelta	ul. Krakowskie Przedmieście
9	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1556E	1	Krakowskie Przed.	Al. Kopernika	ul. Śląska
10	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1560E	1	Sikorskiego	Dr. kraj. Al	Al. Armii Krajowej
11	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	(1534E)	1	Michałowska (przedłużenie zamiejskiej 1534E)	ul. Rolnicza	Gr. miasta
12	Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.	1541 E	1	Wolborska	ul. Rakowska	Dr. kraj Nr 8

Źródło: Dane MZDiK w Piotrkowie Trybunalskim.

Znaczenie poszczególnych kierunków komunikacyjnych dla Piotrkowa dobrze obrazują potoki ruchu na poszczególnych drogach krajowych wyrażone średnim dobowym ruchem (SDR). Dane publikowane przez GDDKiA z 2003 oraz 2005 przedstawia tabela.

Tabela. 17. Średni ruch dobowy głównych szlaków komunikacyjnych wokół Piotrkowa Trybunalskiego w roku 2003 oraz 2005.

Lp.	Droga	Kierunek	SDR w 2003	SDR w 2005	Wzrost SDR [%]
1	Dr. krajowa nr 91	Łódź – Piotrków Trybunalski	9664	8619	-11%
2	Dr. krajowa nr 91	Piotrków Trybunalski - Radomsko	5392	5075	-6%
3	Dr. krajowa nr 1	Łódź – Piotrków Trybunalski	12506	12941	3%
4	Dr. krajowa nr 1	Piotrków Trybunalski - Częstochowa	25096	34234	36%
5	Dr. krajowa nr 8	Bełchatów – Piotrków Trybunalski	10831	13135	21%
6	Dr. krajowa nr 8	Piotrków Trybunalski - Warszawa	22439	19108	-15%
7	Dr. krajowa nr 12	Wadlew – Piotrków Trybunalski	3054	3850	26%
8	Dr. krajowa nr 12	Piotrków Trybunalski - Sulejów	14434	16073	11%

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GDDKiA

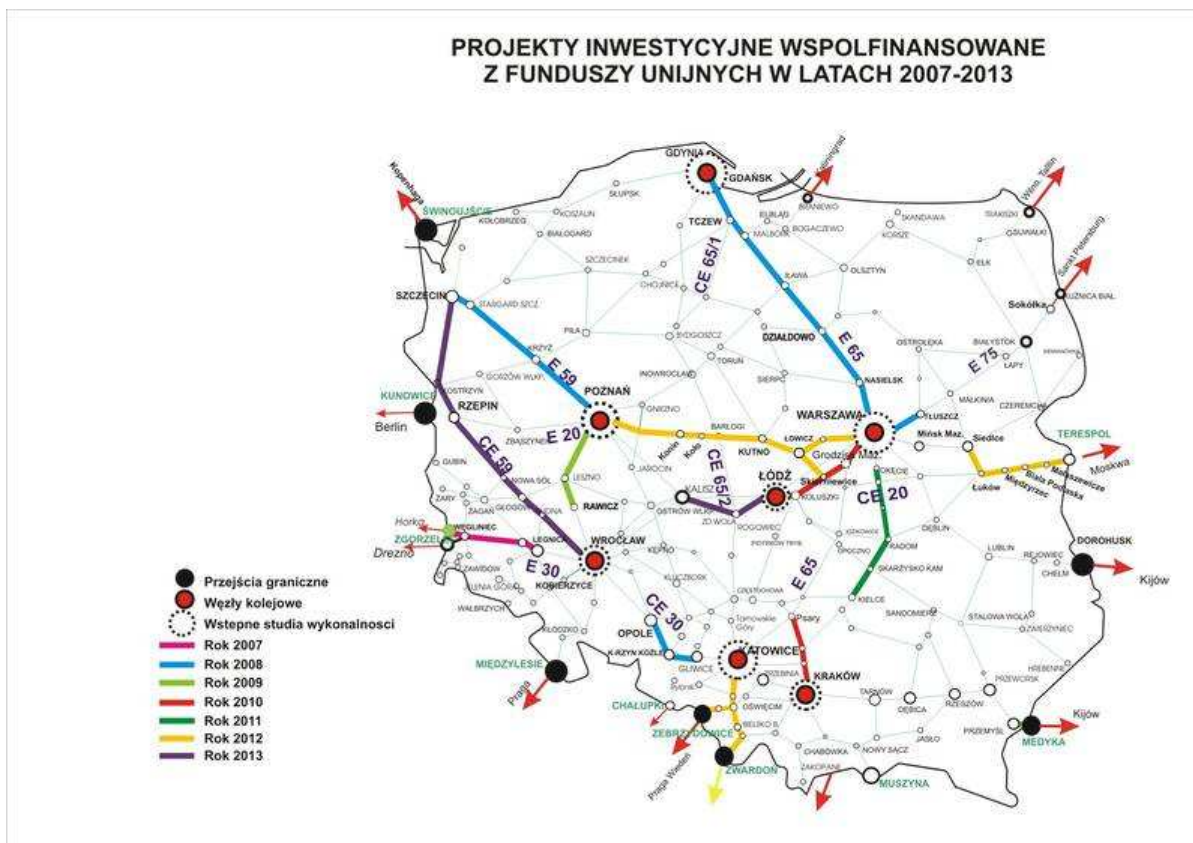
W analizowanym okresie czasu na uwagę zasługuje fakt znacznego natężenia ruchu na drodze krajowej nr 1, drodze krajowej nr 8 oraz drodze krajowej nr 12. W roku 2006 nastąpiło znaczne usprawnienie ruchu drogowego w obrębie Piotrkowa, dzięki oddaniu do użytkowania fragmentu obwodnicy Piotrkowa Trybunalskiego. **Istnieje pilna potrzeba kontynuowania budowy kolejnych odcinków obwodnicy oraz dostosowania miejskiego systemu dróg do potrzeb wynikających z lokalizacji wielkich terenów logistycznych w Piotrkowie i jego najbliższym otoczeniu, a także umożliwienie właściwych warunków dojazdu do terenów Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.**

Infrastruktura kolejowa

Przez Piotrków przebiega ważna linia kolejowa nr 01 relacji Katowice – Zawiercie – Częstochowa – Piotrków Trybunalski – Koluszki – Skierniewice – Warszawa, która na odcinku Koluszki – Warszawa jest **włączona do AGTC1, jako linia do modernizacji do standardu europejskiego**.

Główne zamierzenia inwestycyjne Polskich Linii Kolejowych S. A. na lata 2007 – 2013, uwzględniające wyżej wymienione zadanie, przedstawia zamieszczona mapa.

Ryc. 3. Projekty inwestycyjne współfinansowane z funduszy unijnych w latach 2007-2013.

Źródło: Plan inwestycyjny PLK SA 2007 - 2013

¹ AGTC: Umowa Europejska o Ważniejszych Międzynarodowych Liniach Tranzytu Kombinowanego i Obiektach Towarzyszących, podpisana przez Polskę w 1991 r.

Komunikacja publiczna

Lokalny transport zbiorowy w Piotrkowie Trybunalskim zapewniają Miejski Zakład Komunikacyjny Sp. z o.o. oraz prywatni przewoźnicy (M-BUS).

Tabela 18. Lokalny transport zbiorowy w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2005 - 2008

Wyszczególnienie	2005		2006		2007		2008	
	MZK sp. z o.o.	M-BUS	MZK sp. z o.o.	M-BUS	MZK sp. z o.o.	M-BUS	MZK sp. z o.o.	M-BUS
Liczba obsługiwanych linii miejskich	12	19	12	21	12	16	12	12
Liczba autobusów	38	60	26	62	26	40	26	28
Łączny przebieg w km (wg zawartych umów)	1 620 918	2 840 820	1 620 061	3 869 939	1 622 822	3 169 029	1 642 502	1 721 202
Liczba przewiezionych pasażerów (tys)	3 600	1 600	3 540	bd	4 240	Bd	4 756	2 651

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2005 - 2008 r.

Na uwagę zasługuje fakt wzrostu liczby przewiezionych pasażerów przez MZK Sp. z o.o. w roku 2008 o blisko 32 % w stosunku do roku 2005 oraz wzrost liczby przewiezionych pasażerów przez M-Bus o 65 % w analogicznym okresie. Zarówno MZK Sp. z o.o. oraz M-Bus w badanym okresie zmniejszyły znacznie liczbę autobusów.

1.6 Identyfikacja problemów

1. Potencjał ekologiczny:

- Zanieczyszczone środowisko naturalne odpadami i zanieczyszczeniami przemysłowymi, komunalnymi i komunikacyjnymi.
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i głębinowych w wyniku nieuregulowanych problemów gospodarki ściekowej.
- Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.
- Brak nowoczesnego zakładu utylizacji i składowania odpadów stałych.

2. Potencjał techniczny:

Infrastruktura techniczna:

- Słabo rozbudowana sieć kanalizacji deszczowej.

- Zły stan techniczny sieci wodociągowej oraz infrastruktury związanej z uzdatnianiem wody.
- Zły stan techniczny sieci kanalizacji sanitarnej oraz zły stan infrastruktury związanej z oczyszczaniem ścieków

Infrastruktura komunikacyjna:

- Zły stan techniczny dróg.
- Duży ruch tranzytowy odbywający się przez centrum miasta wynikający z położenia miasta przy skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, oraz z lokalizacji wielkich terenów logistycznych w Piotrkowie i jego najbliższym otoczeniu.
- Niedrożny układ komunikacyjny miasta.
- Konieczność rozbudowy i modernizacji ciągów pieszych.
- Słabo rozwinięty system komunikacji miejskiej.

2. Gospodarka

2.1. Uwarunkowania lokalizacyjne miasta

Piotrków Trybunalski leży centralnej części Polski, przy jednym z najważniejszych węzłów komunikacyjnych w kraju, na przecięciu drogi krajowej DK-1 z drogą krajową DK-8. Przez Piotrków przebiega także droga krajowa DK-12 oraz DK -91. Gwiazdzysty układ dróg powoduje, że **w Poblżu Piotrkowa (a dokładniej: w okolicach Tuszyna), jest usytuowane „logistyczne centrum” Polski**: punkt o najmniejszej sumie odległości drogowych do poszczególnych ośrodków w kraju.

Ryc.4 .Piotrków Trybunalski — powiązania komunikacyjne z ośrodkami w kraju

Źródło: Opracowanie własne

Trzeba jednak brać pod uwagę fakt, że **wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej znaczenie tej lokalizacji może stopniowo maleć, a logistyczne centrum obszaru wspólnego dla Polski, Czech i Słowacji może przenieść się w kierunku Katowic lub Wrocławia**. Taką zmianę należy brać pod uwagę, jako potencjalne zagrożenie dla Piotrkowa.

Piotrków Trybunalski leży też w specyficznym miejscu Polski, jeśli weźmiemy pod uwagę **przepływ potencjałów rozwojowych w skali Europy**. Poniższa mapa Pokazuje czytelny schemat przepływu tych potencjałów: Polskę przecina pionowo **paneuropejski korytarz trasy E75** (droga krajowa DK-1 i przyszła autostrada A1) łączący Skandynawię z Bałkanami i południem Europy, a **poziomo — dwa korytarze paneuropejskie: trasa E30** (droga krajowa DK-2 i przyszła autostrada A2) **oraz E40** (DK-4 i autostrada A4).

Ryc.5. Położenie Piotrkowa Trybunalskiego w kontekście transeuropejskich przepływów potencjału gospodarczego

Opracowanie własne

Korytarze horyzontalne łączą Unię Europejską z Rosją i Ukrainą, oraz dalej — z Azją. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę z **istnienia pomiędzy tymi dwoma paneuropejskimi korytarzami horyzontalnego pasa strefy problemowej** (na mapie obszar zakreskowany skośnymi białymi liniami), **gdzie rozwój będzie następował wolniej**, a w części wschodniej (Kielce – Radom – Lublin) grozi peryferyzacja. Sam Piotrków jest wprawdzie wyłączony z tego zagrożenia², trzeba jednak pamiętać, że strefa problemowa będzie stanowiła bezpośrednie otoczenie Piotrkowa i będzie promieniować na miasto niekorzystnymi zjawiskami społeczno-gospodarczymi, szczególnie z kierunku wschodniego.

O ile położenie przy kluczowym dla krajowej komunikacji samochodowej węźle DK-1 i autostrady A1 z DK-8 oraz przebiegu przez miasto drogi DK-12 trzeba traktować jako **kluczową szansę rozwojową miasta**, o tyle położenie w horyzontalnym pasie strefy problemowej i negatywne (anty-rozwojowe) od-

² Ze względu na znakomite położenie w węźle najważniejszych tras krajowych, w jednej z najlepszych komunikacyjnie lokalizacji w kraju. Na mapie pomocniczo zaznaczono też skośną drogę krajową DK-8 Kudowa-Zdrój – Wrocław – Piotrków – Warszawa – Białystok – Suwałki, która jest częścią europejskiej trasy E 67 i drogę krajową DK-12 Łęknica – Leszno – Kalisz – Sieradz – Piotrków Trybunalski – Radom – Lublin – Dorohusk.

działywanie sąsiedztwa tej strefy jest pewnym zagrożeniem dla Piotrkowa. **To specyficzne położenie na przecięciu obszaru szans i obszaru zagrożeń rozwojowych powinno być podstawą całego strategicznego myślenia o przyszłym rozwoju Piotrkowa Trybunalskiego.**

Sieć kolejowa

Wobec znakomitego skomunikowania drogowego **sieć kolejowa ma dla Piotrkowa Trybunalskiego znaczenie uzupełniające**, a w przyszłości, w miarę postępów reformy PKP, może mieć znaczenie rosnące dla przewozów lokalnych, ruchu towarowego i atrakcyjności turystycznej.

Transport lotniczy

Piotrków Trybunalski posiada lotnisko z 1000 metrowym pasem startowym przystosowanym do obsługi samolotów kategorii dyspozycyjnej.

W najbliższym sąsiedztwie Piotrkowa Trybunalskiego (ok. 40 km) znajduje się port lotniczy im. Władysława Reymonta w Łodzi. O intensywnym rozwoju tego lotniska świadczą informacje o liczbie odprawianych tam pasażerów w latach 2004 – 2008.

Tabela 19. Liczba pasażerów obsługiwanych przez lotnisko im. W. Reymonta w Łodzi w latach 2004 – 2008.

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba pasażerów	6 226	18 063	204 718	312 365	341 378

Źródło: Dane Portu Lotniczego Łódź. 2008.

W najbliższym czasie w związku z planowaną modernizacją łódzkiego lotniska należy spodziewać się wzrostu podróży obsługiwanych przez ten port lotniczy. W nowym terminalu ma być rocznie odprawianych docelowo 2 miliony pasażerów. Oznacza to, że lotnisko w Łodzi będzie mogło pełnić rolę lotniska zapasowego dla Okęcia i innych lotnisk regionalnych. Lotnisko przygotowuje się do obsługi lotów cargo, prowadzone są też rozmowy o powstaniu w Łodzi bazy dla jednej z linii lotniczych. **Fakty te mogą mieć znaczenie nie tylko dla rozwoju samej aglomeracji łódzkiej ale dla całego regionu.**

Relacje z Łodzią: kluczowo ważne sąsiedztwo strategiczne

Piotrków to jedno z trzech najważniejszych miast województwa łódzkiego. Z punktu widzenia Piotrkowa jest oczywiste, że strategicznie najważniejszym partnerem dla Piotrkowa jest Łódź. Jednak należy pamiętać, że z punktu widzenia 10-krotnie większej Łodzi partnerstwo z Piotrkowem ma znaczenie marginalne. Jest oczywiste, że **w tej sytuacji to Piotrków musi stale i aktywnie wychodzić z inicjatywą szerokiej współpracy z Łodzią.**

Przyszłe powiązanie Warszawa – Łódź

W wielu opracowaniach jest rozpatrywane **przyszłe połączenie Warszawy i Łodzi w układ konurbacyjny** (tzw. duopol), czemu sprzyjałaby m. in. budowa szybkiej kolei Warszawa – Łódź, oraz lokalizacja pomiędzy Warszawą a Łodzią nowego lotniska wspomagającego Okęcie. Ministerstwo Transportu rozpatruje cztery lokalizacje takich lotnisk: Modlin, Sochaczew, Mińsk Mazowiecki i Radom.

2.2. Poziom aktywności gospodarczej z uwzględnieniem sektora turystyki

Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004-2008.

Rodzaj działalności	2004	2005	2006	2007	2008
Handel	2 476	2 284	2 238	Bd	2 069
Produkcja	502	470	447	Bd	445
Usługi	3 215	3 191	3 118	Bd	3 277
RAZEM	6 077	5 945	5 803	5 591	5 791

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Na uwagę zasługuje zmniejszenie liczby podmiotów branży produkcyjnej w Piotrkowie Trybunalskim z 502 w roku 2004 do 445 w roku 2008. Piotrków ma zadowalająco rozbudowany sektor gospodarczy, ale rozwój ten nastąpił w poprzednich latach, natomiast w ostatnich trzech latach lokalny sektor gospodarczy przeżywa zastój. Zestawienie dotyczące zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 21. Pracujący w poszczególnych sektorach gospodarki w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004-2007.

Pracujący	2004	2005	2006	2007
Przemysł i budownictwo	9 306	9 441	9 129	9 673
Usługi	14 051	14 360	14 726	15 032
Rolnictwo	483	475	498	491
RAZEM	23 840	24 276	24 353	25 196

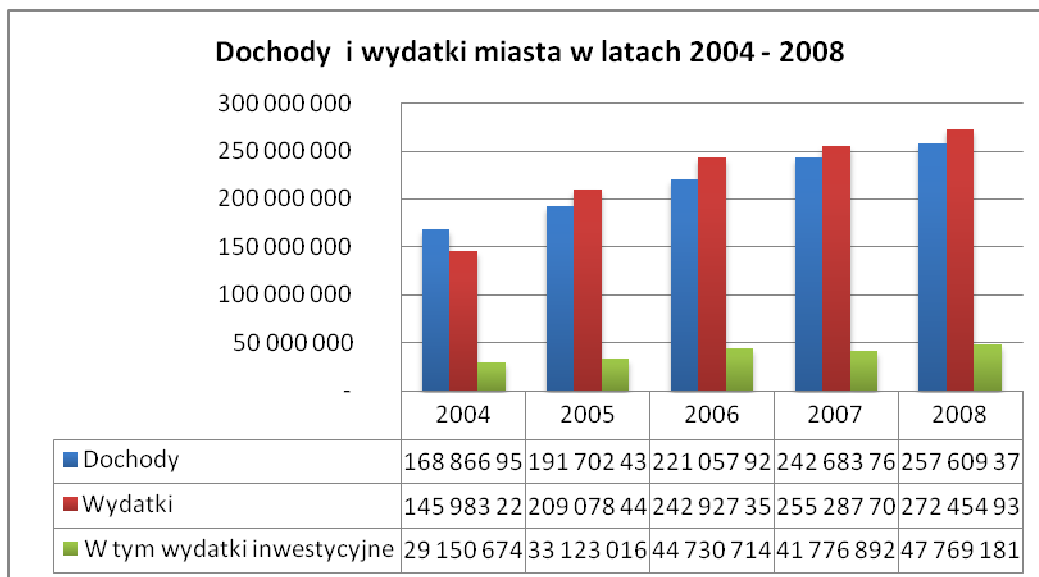
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS: 2004-2007 r.

Pomimo, że program rewitalizacji musi być finansowany wspólnie przez inwestorów prywatnych, budżety publiczne i wkład środków strukturalnych Unii Europejskiej, głównym inicjatorem i najważniejszym inwestorem w infrastrukturę lokalną będzie miasto Piotrków Trybunalski. Dlatego warto oszacować potencjał inwestycyjny lokalnego budżetu.

Tabela 22. Dochody i wydatki Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
Dochody	168 866 953	191 702 437	221 057 922	242 683 765	257 609 374
Wydatki	145 983 223	209 078 444	242 927 357	255 287 707	272 454 935
W tym wydatki inwestycyjne	29 150 674	33 123 016	44 730 714	41 776 892	47 769 181

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Piotrków Trybunalski

Ryc.6. Dochody i wydatki Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 – 2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Piotrków Trybunalski

Turystyka

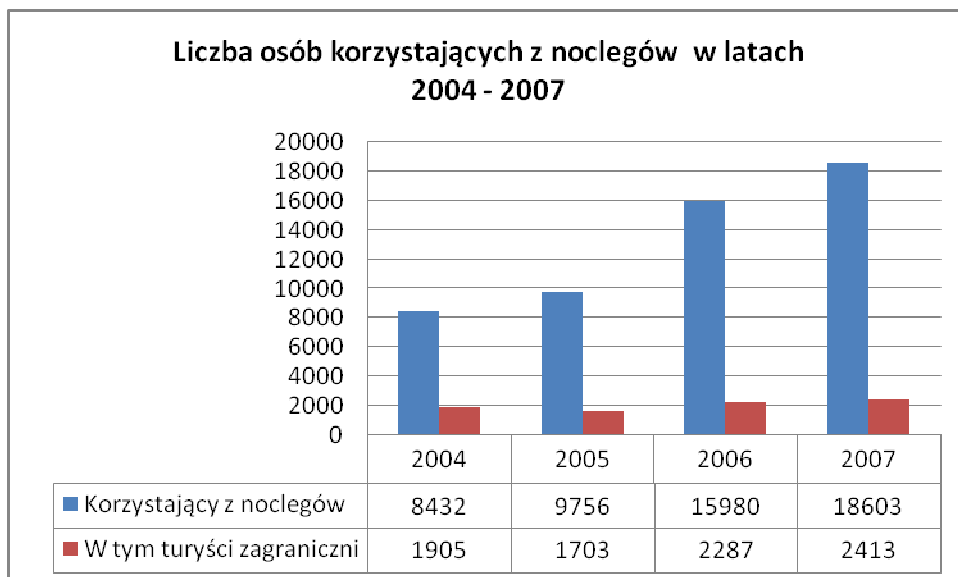
Istotną gałęzią lokalnej gospodarki w Piotrkowie powinna być turystyka. Warto więc zobaczyć, jak wygląda baza noclegowa Piotrkowa Trybunalskiego.

Tabela 23. Liczba obiektów oraz miejsca noclegowe w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Liczba obiektów	8	7	7	6
Miejsca noclegowe	784	668	588	283
W tym całoroczne	270	258	298	283
Korzystający z noclegów	8432	9756	15980	18603
W tym turyści zagraniczni	1905	1703	2287	2413
Udzielone noclegi	19432	22969	28033	28647
W tym turystom zagranicznym	3581	2875	3832	4072

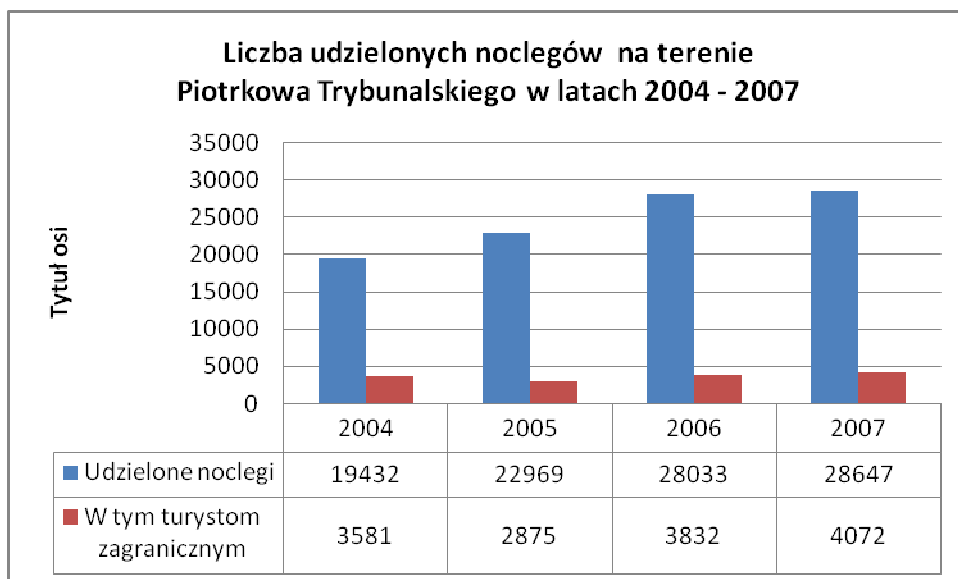
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS: 2004-2007 r.

Na uwagę zasługuje fakt rosnącej liczby osób korzystających z noclegów na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 – 2007. Liczba ta wzrosła z 8 432 w roku 2004 do ponad 18 000 w roku 2007. W większości przypadków ruch ten dotyczy turystów krajowych. Udział turystów zagranicznych ocenia się na około 15 %.

Ryc.7. Liczba osób korzystających z noclegów na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 - 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS: 2004-2007 r

Dane z lat 2004 – 2007 świadczą także o wzroście liczby udzielonych noclegów o 47 % z 19 432 noclegów w roku 2004 do 28 647 noclegów w roku 2007.

Ryc.8. Liczba udzielonych noclegów na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 - 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS: 2004-2007 r

Nie ulega wątpliwości, że Piotrków Trybunalski powinien docelowo generować jeszcze większy ruch turystyczny, na miarę swojego potencjału, który dziś nie jest w pełni wykorzystany. Związane jest to także z odpowiednim rozwojem infrastruktury turystycznej, rozwojem usług hotelarskich, gastronomicznych oraz właściwie przeprowadzonym procesem rewitalizacji starej – zabytkowej części miasta. Nie bez znaczenia będzie także stworzenie atrakcyjnego produktu turystycznego. Może nim być projekt pn. Trakt Wielu Kultur” – nawiązujący do wielokulturowej historii Piotrkowa Trybunalskiego.

2.3. Charakterystyka lokalnego sektora gospodarczego

Z racji swojego położenia w Piotrkowie Trybunalskim rozwinęły się nowoczesne usługi logistyczne. Tutaj właśnie ulokowały swoje centra takie firmy jak:

- „IKEA”, która zrealizowała i w dalszym ciągu rozbudowuje bazę logistyczną obsługującą Europę Środkowo – Wschodnią,
- Koncern „Prologis”, który swoje centrum logistyczne pn Prologis Park Piotrków usytuował w bezpośrednim sąsiedztwie odcinka autostrady A-1,
- „Logistic City – Piotrków Distribution Center” – realizowany nowoczesny kompleks logistyczno – biznesowy, o powierzchni ponad 100 ha, usytuowany bezpośrednio przy ekspresowej drodze krajowej nr 8 - trasie E67
- „Poland Central” – realizowane centrum magazynowo-dystrybucyjne. Centrum usytuowane w odległości ok. 1 km od Piotrkowa Trybunalskiego na terenie o powierzchni ponad 100 ha, bezpośrednio sąsiadujące z drogą krajową nr 91 łączącą się z węzłami komunikacyjnymi autostrady A-1, z DK nr 8 a także DK nr 12.
- Kaufland Magazyn Centralny na Polskę i przetwórnia mięsa (lokalizacja - Rokszyce pod Piotrkowem – bezpośrednie sąsiedztwo drogi krajowej nr 8).

Piotrków Trybunalski to również miejsce rozwoju przemysłu maszynowego, precyzyjnego, meblowego, papierniczego i szklarskiego. Przemysł maszynowy reprezentują firmy: FMG „PIOMA” S.A., Zakłady Sprzętu Mechanicznego „PZL – ZSM” S.A. i „MBL Poland” Sp. z o.o. Fabryka Maszyn Górniczych „PIOMA” S.A. działająca od 1956 roku, jest liderem w produkcji maszyn górniczych. Fabryka produkuje specjalistyczne maszyny dla potrzeb górnictwa, jest również dostawcą urządzeń dla przemysłu morskiego i hutniczego. Zakłady Sprzętu Mechanicznego „PZL – ZSM” S.A. działające w Piotrkowie od 1945 roku. specjalizują się w produkcji części aparatury paliwowej do silników wysokoprężnych Diesel. „MBL Poland” Sp. z o.o. jest obecnie liderem na rynku europejskim w produkcji części do wózków inwalidzkich.

Mechaniczny przemysł precyzyjny reprezentuje ceniona w tym sektorze gospodarki firma HÄRING - światowy lider w branży obróbki skrawaniem, wytwarzająca części mechaniczne dla koncernów motoryzacyjnych.

Spółka „EMERSON” jest największym w Europie producentem samokopiującego papieru komputerowego i formularzy z nadrukiem. Emerson Data Document Management to wyspecjalizowane centrum zintegrowanych usług outsourcingowych, obsługujące ponad 20 dużych klientów, m.in. z sektora bankowego, telekomunikacji i energetyki, wysyłając za pośrednictwem terminalu Poczty Polskiej 4,5 mln przesyłek miesięcznie.

Prężnie działają firmy zajmujące się ochroną mienia i utrzymaniem porządku - Przedsiębiorstwo Usługowe „ROKA”, „INWEMER” Sp. z o.o., „MUSI”, „CZA-TA”.

Przemysł szklarski, z bogatymi tradycjami, reprezentuje Huta Szkła „FENIKS” Sp. z o.o. i nowo utworzona Huta Szkła „FENIKS 2” Sp. z o.o.

Firma „POLANIK”, działająca od 1966 roku, to producent i dostawca wysokiej klasy sprzętu sportowego. Sprzęt ten sprzedawany jest do kilkudziesięciu krajów świata, od Afryki Południowej, poprzez Bliski Wschód, większość krajów Europy, po Kanadę i Stany Zjednoczone.

2.4. Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna

Strefa Ekonomiczna w Piotrkowie została powołana na podstawie uchwały Rady Miasta z dnia 9 października 2002 roku.

Tereny objęte systemem preferencji podatkowych stanowiące część ŁSSE podstrefa Piotrków Trybunalski według stanu na 01.01.2009r.:

11,6 ha - Firma HARING POLSKA Sp. z o.o. Największy inwestor ŁSSE w 2005r. – Docelowy koszty inwestycji ok. 200 mln zł

1,4 ha - Huta Szkła Feniks 2 Sp. z o.o. - Koszty inwestycji 5,6 mln zł

0,8 ha - Przetwórstwo Szkła KARANNOVA

0,6ha - Firma RECULER Sp. z o.o. - Koszt inwestycji 2 mln zł

Ogólna powierzchnia zajmowana przez inwestorów strefowych to obecnie ponad 14 ha.

2.5. Identyfikacja problemów

1. Spadek udziału branży produkcyjnej.
2. Słabo rozwinięta sieć usług gastronomicznych.
3. Brak odpowiedniej infrastruktury hotelowej i turystycznej.
4. Brak strategii rozwoju turystyki.
5. Słaba aktywność gospodarcza podmiotów zlokalizowanych w obszarze Starego Miasta.

3. Sfera społeczna

3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna

Liczba mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego oraz struktura demograficzna

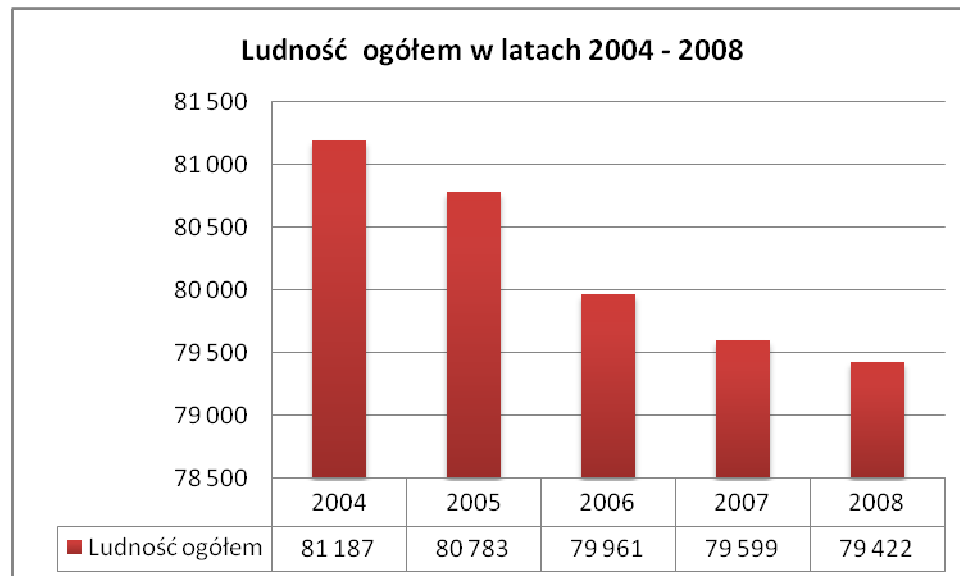
W wyniku reformy podziału administracyjnego, z dniem 1 stycznia 1999 r. miasto Piotrków Trybunalski weszło w skład nowego, powiększonego województwa łódzkiego. Liczbę ludności w latach 2004 – 2008 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Liczba mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004-2008

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008
Ludność ogółem	81 187	80 783	79 961	79 599	79 422
Kobiety	43 058	42 880	42 533	42 347	42 306
Mężczyźni	38 129	37 903	37 428	37 252	37 116
Ludność na 1 km ²	1 206,9	1 200,9	1 188,7	1 183,3	1180,6
Kobiety na 100 mężczyzn	112,9	113,1	113,6	113,7	114

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Ryc.9. Ludność Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004- 2008

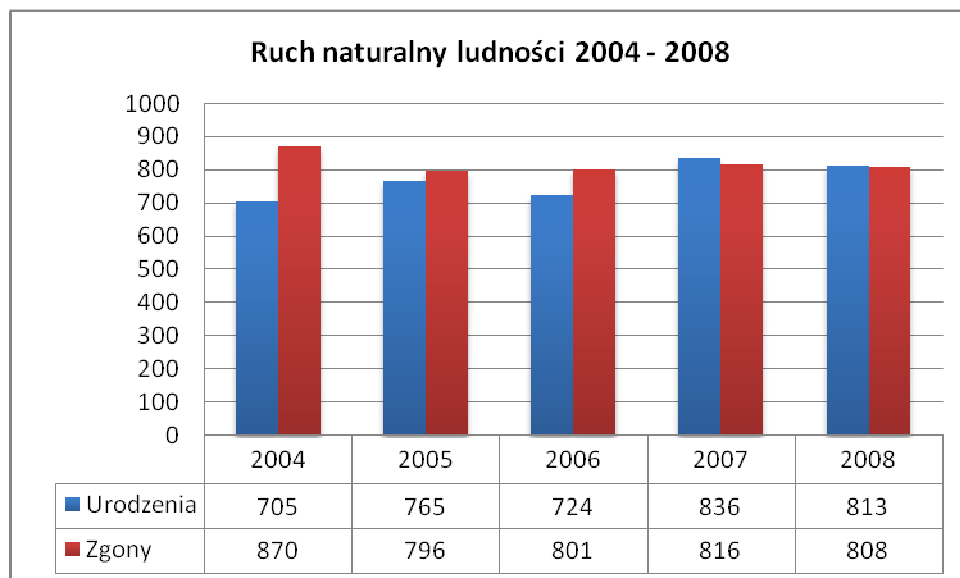

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Liczba ludności miasta systematycznie z roku na rok zmniejsza się. Jest to spowodowane przede wszystkim wysokim, ujemnym saldem migracji oraz ujemnym przyrostem naturalnym w analizowanym okresie. Przyrost naturalny na przestrzeni analizowanych lat diametralnie się zmieniał. Jeszcze w 2002 roku miał wartość dodatnią, zaś dwa lata później osiągnął najniższy wskaźnik – 165. Wpływ na

to miała nie tylko mniejsza ilość urodzeń, ale również znaczny wzrost liczby zgonów. Ta negatywna tendencja odwróciła się w roku 2007. Po raz pierwszy od 2002 roku przyrost naturalny mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego osiągnął wartość dodatnią.

Ryc.10. Ruch naturalny ludności Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 - 2008

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Tabela 25. Ruch naturalny ludności Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 – 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Małżeństwa	696	666	624	764	856
Urodzenia żywe	705	765	724	836	813
Zgony	870	796	801	816	808
Przyrost naturalny	-165	-31	-77	20	5

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Dane demograficzne o populacji mieszkańców miasta ujawniają wiele ciekawych informacji o źródłach obecnych trudności i zarazem pomagają precyzyjnie zdiagnozować zagrożenia.

Piotrków Trybunalski ma niepokojąco zaburzoną strukturę demograficzną: stosunkowo niski udział w populacji ludzi młodych (spadek z ok. 20 % w roku 2002 do ok. 18 % w roku 2008) i wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost od ok. 14 % w roku 2004 do ok. 18 % w roku 2008).

Tabela 26. Struktura ludności wg grup ekonomicznych w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 - 2008

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	81 187 100%	80 783 100%	79 961 100%	79 599 100%	79 422 100%

Wiek przedprodukcyjny /0-17 lat/	15 536 19,14%	15 183 18,79%	14 720 18,41%	14 580 18,32%	14 196 17,87 %
Wiek produkcyjny M/18-64/ K/18-59lat/	M 26 458 32,59% K 27 122 33,41%	M 26 873 33,5% K 27 485 34,0%	M 26 020 32,54% K 26 446 33,07%	M 26 007 32,67% K 26 149 32,85%	M 25 635 32,28% K 25 496 32,10%
Wiek poprodukcyjny	12 071 14,87%	11 242 13,9%	12 775 15,98%	12 863 16,16%	14 095 17,75 %

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Piotrków Trybunalski ma jedną z najmniej perspektywicznych populacji. Kolejnym czynnikiem określającym sytuację ludnościową jest migracja. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową. Saldo migracji jest ujemne, jednakże na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować wahadłowy charakter tych migracji.

W latach 2002 -2004 większość stanowiły migracje do innych miast (preferowane było szukanie funkcji miejskich poza Piotrkowem). **Ta negatywna tendencja zmieniła się w latach 2005- 2008 - kiedy to zaobserwowano zjawisko migracji z miasta na tereny wiejskie. Po części może to świadczyć o wzroście stopy życiowej mieszkańców miasta, którzy coraz częściej podejmują decyzje o zamieszkaniu na terenach wiejskich jednocześnie pracując w mieście.**

Tabela 27. Migracje ludności Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004-2008

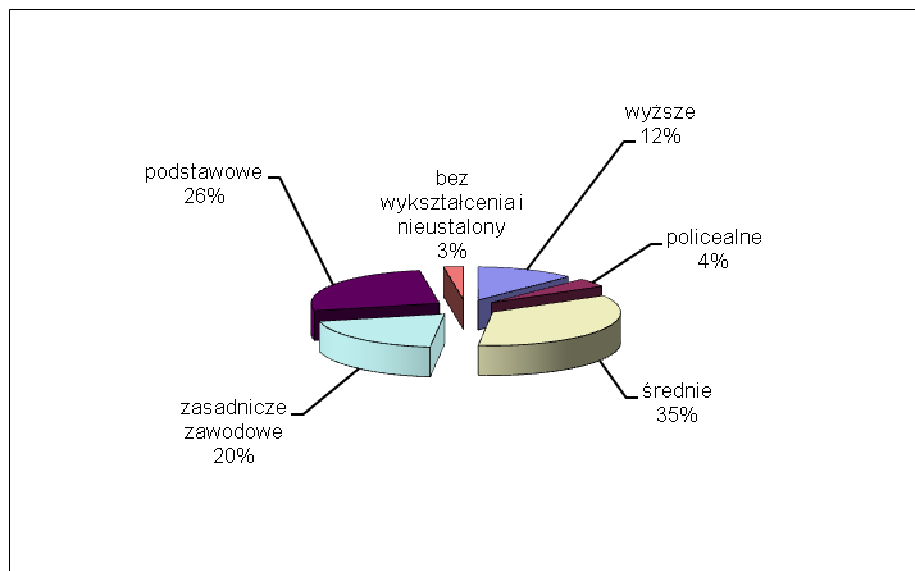
Migracje	2004	2005	2006	2007	2008
Napływ ludności – ogółem	531	546	526	572	513
z miast	295	219	225	259	230
ze wsi	228	315	279	283	224
z zagranicy	8	12	22	30	59
odpływ ogółem	944	863	800	1011	812
do miast	482	402	384	458	316
do wsi	451	442	391	543	468
za granicę	11	19	25	10	28
Saldo migracji	-413	-317	- 274	- 439	-299

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Poziom wykształcenia mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego

Analiza poziomu wykształcenia wskazuje, że 12% mieszkańców miasta posiada wyższe wykształcenie. Wielkość ta znacznie przewyższa średnią krajową, która wynosi 9,9%. Warto również zauważyć, iż lepiej wykształcone są kobiety, ponad połowa z nich posiada, co najmniej średnie wykształcenie.

Ryc.11. Poziom wykształcenia mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego wg stanu na 2002rok.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: 2002 rok

Tabela 28. Struktura ludności według poziomu wykształcenia w roku 2002

Wyszczególnienie	Poziom wykształcenia						
	Wyższe	Policealne	Średnie		Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawo nie-ukończone i bez wykształcenia szkolnego
			Ogólnokształcące	Zawodowe			
Ogółem	8695	2927	9176	15379	13650	18309	1713
Mężczyźni	3779	769	2534	8043	8712	8054	692
Kobiety	4916	2158	6642	7336	4938	10255	1021

Źródło: Narodowy Spis Powszechny – 2002 r.

3.2. Sytuacja na rynku pracy

W latach 2006 - 2008 stopa bezrobocia dla Piotrkowa Trybunalskiego, województwa łódzkiego oraz kraju kształtowała się według stanu wskazanego w tabeli.

Tabela 29. Stopa bezrobocia mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2006 – 2008 na tle województwa oraz kraju.

za 2007 r.	Polska			Województwo Łódzkie			Piotrków Trybunalski		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
styczeń	18,1	14,9	11,7	18,3	14,8	11,8	14,8	12,6	10,2
Luty	18,0	15,1	11,5	18,3	15,1	11,6	15,2	13,1	10
marzec	17,8	14,9	11,1	18,1	15,0	11,2	15,1	13,1	9,7
kwiecień	17,2	14,4	10,5	17,4	14,5	10,6	15,2	12,7	9,2
Maj	16,5	13,7	10,0	16,7	13,8	10,2	14,7	12,1	8,8
czerwiec	15,9	13,0	9,6	16,2	13,1	9,8	13,9	11,4	8,4
lipiec	15,7	12,4	9,4	15,9	12,6	9,5	13,5	11,2	8,1
sierpień	15,5	12,2	9,3	15,6	12,4	9,2	13,3	11,2	8
wrzesień	15,2	12,0	8,9	15,3	12,1	8,9	13,1	10,8	7,9
październik	14,9	11,6	8,8	14,9	11,8	8,6	13,0	10,7	7,5
listopad	14,8	11,3	9,1	14,7	11,4	8,8	12,9	10,2	7,8
grudzień	14,9	11,2	9,5	14,8	11,3	9,2	12,8	10,1	8,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2006 – 2008

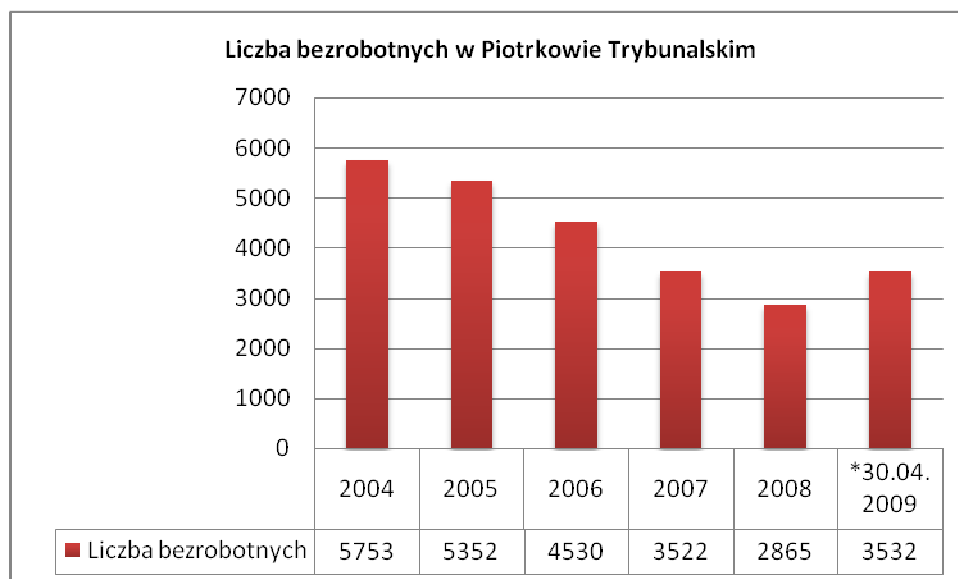
Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że na tle województwa oraz kraju stopa bezrobocia w Piotrkowie Trybunalskim obserwowana w latach 2006-2008 jest stosunkowo niska (średnio niższa o około 2% w stosunku do średniej krajowej oraz średniej w województwie łódzkim). Jednak dynamika obniżenia stopy bezrobocia w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2004 - 2008 jest niższa w porównaniu do województwa oraz kraju. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych począwszy od roku 2004 roku do roku 2008 systematycznie malała.

Na uwagę zasługuje zmiana trendu na rynku pracy notowana od początku 2009 roku. Z danych zamieszczonych w tabeli 31 wynika że od początku 2009 roku do 30.04.2009 roku liczba bezrobotnych w Piotrkowie Trybunalskim wzrosła o ponad 23 % podczas gdy w województwie łódzkim w analogicznym okresie o ponad 18 %.

Tabela 31. Zmiana liczby bezrobotnych w okresie 31.12.2008 – 30.04.2009

	31.12.2008	30.04.2009	Zmiana %
Piotrków Trybunalski	2 865	3 532	23,3%
Województwo Łódzkie	99 191	117 652	18,6%

Źródło: Statystyki WUP w Łodzi

Ryc.12. Osoby bezrobotne na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 – 2009*.

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008, statystyki WUP w Łodzi

Tabela 30. Struktura bezrobocia według wykształcenia

Poziom wykształcenia	2004			2005			2006			2007			2008		
	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M
Wyższe	463	300	163	430	285	145	396	266	130	317	231	86	366	243	123
Policealne, średnie zawodowe	1198	717	481	1137	661	476	959	591	368	702	425	277	572	331	241
Średnie ogólnokształcące	603	467	136	490	189	301	512	381	131	415	292	123	337	236	101
Zasadnicze zawodowe	1476	606	870	1322	546	776	1044	459	585	828	351	477	622	250	372
Gimnazjalne i poniżej	2012	947	1065	1973	1149	824	1619	877	742	1260	678	582	968	527	441
Ogółem	5753	3037	2716	5352	2830	2522	4530	2574	1956	3522	1977	1545	2865	1977	1545

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

(O – ogółem, K – kobiety, M – mężczyźni)

Z powyższych danych wynika, że osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej - stanowią najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych. Drugą liczną grupę tworzą osoby z wykształceniem zasadniczym. Najmniej liczną grupę zarejestrowanych stanowią bezrobotni z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. **Niepokojące jest to, iż z roku na rok odsetek osób z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie bezrobotnych rośnie (2002 r. – 5,7 %, w 2007 r. – ok. 9 %, w 2008 blisko 13 % ogółu bezrobotnych).**

Tabela 31. Struktura bezrobocia według wieku w latach 2004 - 2008

Wiek	2004			2005			2006			2007			2008		
	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M
18 – 24	1127	609	518	974	533	441	723	439	284	502	319	183	408	245	163
25 – 34	1654	920	734	1467	822	645	1211	732	479	954	597	357	822	504	318
35 – 44	1198	662	536	1134	631	503	918	550	368	679	383	296	542	315	227
45 – 54	1504	770	734	1446	752	694	1308	738	570	1029	570	459	791	440	351
55 – 59	231	76	155	292	92	200	313	115	198	295	108	187	254	83	171
60 – 64	39	-	39	39	-	39	57	-	57	63	-	63	48	-	48
Ogółem	5753	3037	2716	5352	2830	2522	4530	2574	1956	3522	1977	1545	2865	1587	1278

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r. (O– ogółem, K – kobiety, M – mężczyźni)

W latach 2004 - 2008 najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wieku 25-34 lata oraz 45-54 lata, ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił średnio 52 %. Dużą liczbę bezrobotnych stanowią także osoby w wieku 35-44 lat. Systematycznie poprawia się sytuacja ludzi młodych (wiek: 18 – 24 lata), wśród których odsetek osób bezrobotnych zmalał z 20 % w roku 2004 do 14 % w roku 2008.

W latach 2004 - 2007 osoby długotrwale bezrobotne stanowiły ok. 30 – 25 % ogółu osób bez pracy. Wysoki udział takich osób w strukturze bezrobocia narzucił wdrożenie efektywnych programów pomocy społecznej, skierowanych do tej grupy bezrobotnych. Efektem tych działań była zmiana trendu mająca odzwierciedlenie w statystykach za rok 2008, z których wynika, że udział osób długotrwale bezrobotnych spadł do ok. 18 % ogółu bezrobotnych.

Tabela 32. Osoby bezrobotne według czasu pozostawania bez pracy w latach 2005 – 2008

Długość okresu pozostawania bez pracy [m-c]	2005			2006			2007			2008		
	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M
Do 1 m-ca	490	223	267	333	116	217	360	168	360	398	179	219
1 – 3	889	420	469	864	426	438	674	303	674	832	432	400
3 – 6	796	415	381	656	360	296	467	243	467	463	247	216
6 – 12	811	418	393	739	426	313	553	288	553	400	247	153
12 – 24	720	391	329	679	424	255	527	332	527	265	150	115
pow. 24	1646	963	683	1259	822	437	941	643	298	507	332	175
Ogółem	5352	2830	2522	4530	2574	1956	3522	1977	1545	2865	1587	1278

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2005-2008 r. (O– ogółem, K – kobiety, M – mężczyźni)

3.3. Warunki i jakość życia mieszkańców

3.3.1. Walory miejsca zamieszkania, zasoby mieszkaniowe

Poziom uzbrojenia terenów podstawową infrastrukturę techniczną stanowi o standardzie miejsca zamieszkania. Wodociągi, sieciowa kanalizacja sanitarna, sieć gazowa czy drogi gminne, to elementy technicznej infrastruktury tworzącej podstawowy standard cywilizacyjny. Same w sobie nie tworzą one dobrobytu, ale ich istnienie jest warunkiem koniecznym do rozwoju gospodarczego i kreowania dobrobytu w lokalnej skali.

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego **istnieje konieczność budowy nowych lokali mieszkalnych**. Liczba oczekujących na zawarcie umów najmu wzrasta sukcesywnie w ostatnich latach. Istnieje też **pilna potrzeba budowy lokali socjalnych dla osób eksmitowanych**.

Tabela 33. Liczba mieszkań na realizację, których wydano pozwolenia na budowę w latach 2004 - 2008

Liczba mieszkań na realizację, których wydano pozwolenia na budowę							
Lata	Indywidualne	Spółdzielcze	Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	Komunalne	Spółeczne czynszowe	Zakładowe	RAZEM
2004	64	29	x	X	x	x	93
2005	82	x	x	28	24	24	158
2006	86	6	152	19	80	x	343
2007	136	97	119	X	x	x	352
2008	216	x	78	12	48	x	354

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2004-2008 r.

Tabela 34. Liczba udzielanych pozwoleń na budowę w latach 2004 - 2008

Lata	Budynki mieszkalne jednorodzinne	Budynki mieszkalne wielorodzinne	Budynki zamieszkania zbiorowego	Obiekty użyteczności publicznej	Budynki gospodarcze inwentarskie (w tym garaże)	Budynki przemysłowe i magazynowe	Obiekty infrastruktury transportu	Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	Obiekty pozostałe (nie wymienione wyżej)	RAZEM
2004	61	2	1	28	26	10	6	x	191	325

	Ilość obiektów	61	2	1	28	26	13	7	x	191	329
2005	Ilość pozwoleń	50	2	x	44	26	16	23	x	197	358
	Ilość obiektów	50	2	x	47	26	16	23	x	197	361
2006	Ilość pozwoleń	91	8	x	14	20	7	22	37	144	343
	Ilość obiektów	91	9	x	14	20	7	26	37	144	348
2007	Ilość pozwoleń	75	7	x	22	26	20	20	27	157	354
	Ilość obiektów	76	8	x	23	29	21	20	28	157	362
2008	Ilość pozwoleń	120	8	x	23	15	15	17	54	189	441
	Ilość obiektów	120	10	x	27	22	18	21	54	189	463

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2005-2008 r.

Zasoby mieszkaniowe Miasta (stan na koniec 2008 roku)

TOWARZYSTWO BUDOWNICTWA SPOŁECZNEGO SP. Z O.O.

Tabela 35. Zasoby mieszkaniowe TBS Sp. z o.o. według stanu na 2008 rok

Lp.	Rodzaj własności budynków	Ilość budynków	Ilość lokali mieszkalnych	Powierzchnia oczynszowana lokali mieszkalnych (m ²)	Powierzchnia oczynszowana lokali użytkowych (m ²)
1.	Gmina	253	2 136	84 723,74	11 655,44
2.	Skarb Państwa	6	23	868,67	322,58
3.	Współwłasność Gminy/Skarbu Państwa i osób fizycznych	13 1/2	111	4.460,16	125,09
4.	Własność osób fizycznych	62	431	17.371,02	642,92
5.	Wspólnoty Mieszkaniowe – lokale stanowiące własność Gminy	114	2 007	8 530,50	1 241,49

Źródło: Raporty o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego: 2005-2008 r.

PIOTRKOWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA

1. Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2008 roku - 0
2. Ogólna liczba lokali mieszkalnych - 6 545
3. Powierzchnia czynszowanych lokali mieszkalnych - 292 167,15 m²
4. Powierzchnia lokali użytkowych - 13 844,15m²
5. Bilans zasobów mieszkaniowych - 103 budynki
6. Struktura wieku zasobów mieszkaniowych – budynki wybudowane w latach:
 - 1958 ÷ 1965 - 14
 - 1966 ÷ 1970 - 20
 - 1971 ÷ 1975 - 22
 - 1976 ÷ 1980 - 17
 - 1981 ÷ 1985 - 18
 - 1986 ÷ 1990 - 4
 - 1991 ÷ 1995 - 7
 - 1998 ÷ - 1.

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA IM. J. SŁOWACKIEGO

1. Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2008 roku - 6
2. Ogólna liczba lokali będących w posiadaniu spółdzielni:
 - ilość mieszkań - 4 618
 - ilość segmentów jednorodzinnych - 7
 - ilość lokali użytkowych - 29
3. Ogólna powierzchnia lokali będących w posiadaniu spółdzielni:
 - powierzchnia mieszkań - 262 063,61
 - powierzchnia segmentów - 763
 - powierzchnia lokali użytkowych - 3 634,77
4. Powierzchnia czynszowanych lokali mieszkalnych - 262 826,61
5. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane - 4 625
6. Struktura wieku zasobów mieszkaniowych:
 - 1975 ÷ 1980 - 20
 - 1981 ÷ 1985 - 29
 - 1986 ÷ 1990 - 35
 - 1991 ÷ 1995 - 18
 - 1996 ÷ 2000 - 5
 - po 2000 roku - 3

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „KARUSIA”**Tabela 36. Zasoby mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej „Karusia” według stanu na 2008 rok**

Lp.	Rodzaj lokali	Ilość budynków	Ilość lokali	Powierzchnia użytkowa w m ²
1	Lokale mieszkalne	11	476	27 351,99
1a	- w tym część wykorzystana na działalność gospodarczą	-	2	31,00
	- w najmie	-	1	63,40
2	Lokale użytkowe	-	5	496,20
2a	- własnościowe	-	3	373,99
2b	- w najmie	-	1	31,20
2c	- inne	-	1	91,01
3	Lokale użytkowe - garaże	14	144	2 548,35
3a	- własnościowe	-	137	2 405,28
3b	- w najmie	-	7	143,07
	Ogółem (1+2+3)	25	625	30 396,54

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Struktura wieku zasobów mieszkaniowych:

1990 - 2

1991 - 1

1992 - 5

1993 - 1

1997 - 1

2001 - 1

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „BARBÓRKA”

1. Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2008r. - 0
2. Ogólna liczba i pow. lokali będących w posiadaniu spółdzielni (lokale mieszkalne z piwnicami przynależnymi i użytkowe) - 953 lok. – 51 877 m² pu
3. Powierzchnia czynszowanych lokali mieszkalnych z piwnicami przynależnymi - 51 492 m² pu
4. Bilans zasobów mieszkaniowych Spółdzielni - 27 budynków
5. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane - 27 budynków

6. Struktura wieku zasobów mieszkaniowych (rok oddania do użytkowania)

przed 1957	– 1 budynek,
1957 ÷ 1960	– 3 budynki,
1961 ÷ 1970	– 5 budynków,
1971 ÷ 1980	– 12 budynków,
1981 ÷ 1986	– 6 budynków.

3.3.2. Edukacja

Publiczne placówki oświatowe na terenie miasta w ujęciu rodzajowym i ilościowym (stan na koniec 2008 roku)

Tabela 37. Placówki oświatowe na terenie Piotrkowa Trybunalskiego według stanu na 2008 r.

Typ placówki	Ilość placówek	Liczba uczniów
Przedszkola Samorządowe	13	1 754
Szkoły Podstawowe	9	4 140
Gimnazja	5	2 540
Szkoły Ponadgimnazjalne	12	6 132
Pozostałe placówki oświatowe	3	193
OGÓŁEM	42	14 759

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Edukacja przedszkolna

W roku szkolnym 2008/2009 na terenie miasta funkcjonuje 13 publicznych przedszkoli samorządowych. Wychowaniem przedszkolnym objętych jest 1754 dzieci, z tego 1160 – to dzieci 3 – 5 letnie oraz 594 w wieku 6 lat. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli zwiększyła się o 18, a liczba oddziałów zwiększyła się o 2. Ogólna liczba oddziałów przedszkolnych wynosi 72, w tym 29 oddziałów „0”, w przedszkolu: 20, oddziałów 5-cio godzinnych w szkołach podstawowych: 9. Na terenie miasta funkcjonują 4 przedszkola niepubliczne do których uczęszcza 264 dzieci.

Edukacja szkolna

Szkoły podstawowe

W roku szkolnym 2008/2009 w 9 szkołach podstawowych uczy się 4140 uczniów tworząc 169 oddziałów. Średnia liczba uczniów na oddział wynosi 24,49. W porównaniu z rokiem 2007/2008 liczba uczniów zmniejszyła się o 146 uczniów, a liczba oddziałów o zmniejszyła się o 4.

Gimnazja

W roku szkolnym 2008/2009 na terenie miasta funkcjonuje 5 gimnazjów publicznych, w których uczy się 2 540 gimnazjalistów. W porównaniu z rokiem 2007/2008 liczba gimnazjalistów zmniejszyła się o 144 uczniów, liczba oddziałów nie zmieniła się i wynosi 94.

Szkoły ponadgimnazjalne

W roku szkolnym 2008/2009 na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego funkcjonuje:

- 6 zespołów szkół ponadgimnazjalnych
- 4 licea ogólnokształcące
- 2 licea ogólnokształcące funkcjonujące przy zespołach szkół ponadgimnazjalnych

(w ZSP nr 1 – V LO i ZSP nr 2 – VI LO)

Licea

Liczbę uczniów i oddziałów w roku szkolnym 2008/2009, w porównaniu z rokiem szkolnym 2007/2008 przedstawia tabela 38.

Tabela 38. Licea na terenie Piotrkowa Trybunalskiego według stanu na 2008 r

Lp.	Szkoła	Rok szkolny 2007/2008			Rok szkolny 2008/2009		
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale
1	I LO	575	17	38,8	573	17	33,70
2	II LO	643	18	35,7	640	18	35,55
3	III LO	620	18	34,4	602	18	33,44
4	IV LO	331	12	27,6	358	13	27,54
5	V LO	411	14	29,3	342	12	28,50
6	VI LO	374	14	26,7	334	13	25,69
RAZEM		2 954	93	31,76	2 849	91	31,31

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

W porównaniu z rokiem szkolnym 2007/2008 liczba uczniów zmniejszyła się o **105**, a liczba oddziałów zmniejszyła się o **2**.

Szkoły zawodowe

Liczbę uczniów i oddziałów w szkołach zawodowych w roku szkolnym 2008/2009, w porównaniu z rokiem szkolnym 2007/2008 przedstawia tabela.

Tabela 39. Szkoły zawodowe na terenie Piotrkowa Trybunalskiego według stanu na 2008 r

Lp.	Szkoła	Rok szkolny 2007/2008			Rok szkolny 2008/2009		
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale
1	ZSP – 1 (bez V LO)	305	16	23,46	305	13	23,46
2	ZSP – 2 (bez VI LO)	389	16	24,31	389	16	24,31
3	ZSP – 3	638	24	24,54	638	26	24,54
4	ZSP – 4	681	29,5	21,97	681	31	21,97
5	ZSP – 5	572	20	27,24	572	21	27,24
6	ZSP – 6	698	26	26,85	698	26	26,85
RAZEM		3 447	131,5	133	3 283	133	24,68

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Z przedstawionego zestawienia wynika, że w zespołach szkół ponadgimnazjalnych zwiększyła się liczba oddziałów o 2,5 przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby uczniów o 164.

Szkoły niepubliczne

Na terenie miasta funkcjonują także szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Zajmują się one głównie edukacją na poziomie ponadgimnazjalnym i policealnym.

Szkolnictwo wyższe

Ogółem w Piotrkowie Trybunalskim w uczelniach wyższych w roku akademickim 2007/2008 kształciło się 7 073 studentów. Na terenie miasta funkcjonują następujące uczelnie wyższe:

- Uniwersytet Humanistyczno – Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, filia w Piotrkowie Trybunalskim (dawna Akademia Świętokrzyska)
- Wyższa Szkoła Kupiecka - Wydział Zamiejscowy

- Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna w Łodzi, Punkt Informacyjno –Rekrutacyjny
- Wyższa Szkoła Handlowa
- Uniwersytet Medyczny W Łodzi - Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny

3.3.3. Ochrona zdrowia

Do podmiotów, które udzielają świadczeń specjalistycznych należą: Samodzielny Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika, Szpital Rejonowy, Ośrodek Rehabilitacyjno- Szkoleniowo-Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz lekarze specjaliści prowadzący praktykę w ramach prywatnych gabinetów.

3.3.4. Kultura

Edukacja kulturalna jest realizowana poprzez działalność następujących instytucji kultury:

- Miejski Ośrodek Kultury
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Próchnika z Filią Nr 1 i 2
- Muzeum
- Biuro Wystaw Artystycznych „Galeria Sztuki”
- Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. I.J. Paderewskiego

oraz stowarzyszenia kultury wyszczególnione w tabeli.

Tabela 40. Wykaz stowarzyszeń kulturalnych Piotrkowie Trybunalskim.

Nazwa stowarzyszenia	Działalność
Stowarzyszenie Działań Artystycznych Galeria OFF	organizator Translacji, Interakcji, Skrzyżowań oraz Akademii Sztuk Innych
Piotrkowskie Towarzystwo Muzyczne Im. Franciszka Lessla	organizator Partnerskiego Muzykowania, edukacja muzyczna
Stowarzyszenie Przyjaciół Ognisk Artystycznych	organizator audycji muzycznych i Festiwalu Letniego, prowadzi Społeczne Ognisko Muzyczne
Stowarzyszenie dla Artystycznie Uzdolnionych Dzieci Busola	organizator Trybunałów Kabaretowych, edukacja teatralna
Nauczycielskie Stowarzyszenie Kulturalno- Oświatowe „NASTOK”	działalność literacka, wydawca POMOSTÓW
Stowarzyszenie ARTalent	edukacja plastyczna i muzyczna
Towarzystwo Kultury Teatralnej	edukacja teatralna
Stowarzyszenie Miłośników Tańca „SCAT”	edukacja taneczna i baletowa
Stowarzyszenie Spiewacze „Chorus Academicus”	edukacja muzyczna
Towarzystwo Przyjaciół Miasta Piotrkowa Trybunalskiego	organizator konkursu Złota Wieża Trybunalska, edukacja historyczna i krajoznawcza
Stowarzyszenie Piotrkowskich Artystów Plastyków	organizator plenerów i wystaw artystycznych, współpraca edukacyjna ze szkołami

Stowarzyszenie Kulturalne Klub „Pod Hale”	animacja kultury, wydawca miesięcznika Kurier – Kultura i Rzeczywistość
---	---

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2007 r.

Najważniejsze cykliczne imprezy kulturalne:

- Dni Muzyki Kameralnej,
- Festiwal Sztuki Akcji „INTERAKCJE”,
- Dni Piotrkowa Trybunalskiego,
- Ogólnopolski Przegląd Kapel Podwórkowych,
- Przegląd Filmów Kina Europejskiego „EUROPA, EUROPA ...”,
- Impreza artystyczna „Partnerskie muzykowanie”,
- Ogólnopolski Konkurs Literacki „O Rubinową Hortensję”,
- Trybunały Kabaretowe,
- Piotrkowska Jesień Muzyczna’
- Letnia Scena Muzyczna,
- Piotrkowskie Spotkania Jazzowe.

Ponadto Państwowa Szkoła Muzyczna jest organizatorem:

- Międzyszkolnego Konkursu Pianistycznego Szkół Muzycznych I stopnia,
- Festiwalu Klarinetowego,
- Festiwalu Letniego.

3.3.5. Sport i rekreacja

Głównym animatorem działań w zakresie upowszechniania sportu i rekreacji jest Ośrodek Sportu i Rekreacji. Bazę Ośrodka stanowią:

- Hala „RELAX” – z pełnym zapleczem socjalnym;
- Kryta Pływalnia OSiR ul. Belzacka 106 – z zapleczem rehabilitacyjnym;
- Kryta Pływalnia OSiR ul. Próchnika 8/12 – z zapleczem socjalnym;
- Centrum Rekreacyjno-Rehabilitacyjne - sala sportowa, siłownia, sala rekreacyjna, salka korekcyjna, sauna;
- Zespół Kortów Tenisowych - o nawierzchni mineralnej;
- Stadion Miejski.

Tabela 41. Wykaz stowarzyszeń kultury fizycznej w Piotrkowie Trybunalskim.

Nazwa stowarzyszenia	Działalność
Aeroklub Ziemi Piotrkowskiej	szkolenia w sekcjach szybowcowej, samolotowej i spadochronowej

Atletyczny Klub Sportowy	zapasy– styl klasyczny oraz styl wolny
Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy "Piotrcovia" - organizacja pożytku publicznego,	piłka koszykowa mężczyzn
Klub Karate Tradycyjnego	karate tradycyjne
Miejski Klub Sportowy "Piotrkowianin – Kiper"	piłka ręczna mężczyzn
Miejski Klub Sportowy "Piotrcovia"	piłka ręczna kobiet
Kolejowy Klub Sportowy "Ruch"	Badminton
Stowarzyszenie Brydża Sportowego	Brydż
Spółdzielczy Klub Sportowy "Start"	podnoszenia ciężarów
Piotrkowski Klub Sportowy "Polonia"	piłka nożna
Klub Sportowy "Concordia"	piłka nożna i lekkoatletyka
Piotrkowski Klub "OYAMA KARATE"	Karate
Piotrkowska Szkoła Sztuk Walki "TOM CENTER"	sztuki walki
Piotrkowski Klub Karate "GOJU RYU"	karate "Goju Ryu"
Uczniowski Klub Sportowy "Piotrkowianka"	piłka ręczna dziewcząt
Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy "Ruch"	Badminton
Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy Piłki Ręcznej	piłka ręczna chłopców
Uczniowski Klub Sportowy "Roszada"	Szachy
Ludowy Klub Sportowy "Osiemnastka"	tenis stołowy, piłka nożna 5-osobowa, piłka siatkowa kobiet,
Uczniowski Klub Sportowy przy Środowiskowym Hufcu Pracy	rozgrywki w koszykówkę, siatkówkę i piłkę nożną; sekcja kulturystyki.
Tenisowy Uczniowski Klub Sportowy "Kozica"	Tenis
Miejski Szkolny Związek Sportowy	- piłka siatkowa, koszykowa, ręczna dziewcząt i chłopców; - piłka nożna; - tenis stołowy dziewcząt i chłopców; - indywidualne i sztafetowe biegi przełajowe dziewcząt i chłopców; - pływanie dziewcząt i chłopców
Tenisowy Uczniowski Klub Sportowy "Champions Team"	Tenis
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "Sokół" przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym	tenis stołowy i pływanie
Tenisowy Uczniowski Klub Sportowy "Nortenis"	Tenis

Uczniowski Klub Sportowy "Delfin"	Pływanie
Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy "Volley 5"	Specjalizuje się w szkoleniu i organizacji imprez piłki siatkowej dziewcząt i chłopców
Uczniowski Klub Sportowy – Szkoła Karate Tradycyjnego	karate tradycyjne
Uczniowski Klub Sportowy "Dziesiątka"	Boks
Stowarzyszenie Sportowe Klub Sportowy "Strzelec"	sekcje: strzelecka, sportów obronnych, piłki nożnej, tenisa stołowego, piłki siatkowej, kulturystyki.

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2007 r.

Cykliczne imprezy sportowe:

- Otwarte Mistrzostwa Piotrkowa Trybunalskiego w Pływaniu,
- Rodzinny Rajd Rowerowy,
- Bieg Trybunalski,
- Turniej Zapaśniczy o Puchar Wicemistrza Olimpijskiego Piotra Stępnia.

Działalnością w zakresie szeroko pojętej turystyki zajmuje się Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze (PTTK), Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych (PTSM) oraz biura podróży.

Piotrkowski Oddział PTTK organizuje szereg imprez cyklicznych, m.in.:

- Ogólnopolski Konkurs Krajoznawczy „Poznajmy Ojcowiznę”
- Rajd pieszy „Puchowy Śniegu Tren”
- Zimowe Marsze na Orientację „Cztery Pory Roku”
- Rajd Pieszy „Gorącego Czaju Łyk”
- Rajd Pieszy „Topienie Marzanny”
- Rajd Pieszy i Rowerowy „Wiosna Żaków”
- Spływy Kajakowe po rzece Pilicy
- Regionalny Samochodowy Rajd Babski
- Okręgowy Zlot Ratowników Drogowych
- Rajd Architektury, Rajd z Bajkami, Wiosenny Zlot Młodzieży
- Ogólnopolski Rajd Turystów Zmotoryzowanych „Energetyk 2005”
- Młodzieżowy Rajd Jesienny – Sprzątanie Świata
- Jesienny Maraton Imprez na Orientację
- Rajd „Prażonego Ziemniaka”
- Rajd „Parasolowy”
- Zimowa Gra na Orientację

Piotrkowski PTTK skupia 55 przewodników turystycznych, w tym 41 z uprawnieniami państwowymi i 14 z uprawnieniami PTTK.

W mieście funkcjonuje 6 klubów turystyczno-krajoznawczych.

PTTK realizuje zadanie pod nazwą Centrum Informacji Turystycznej, które świadczy usługi w zakresie szeroko pojętej informacji turystycznej o bazie noclegowej, obiektach turystycznych i możliwościach organizacji wypoczynku mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego na terenie całego kraju.

3.3.6. Organizacje pozarządowe

Tabela 42. Liczba organizacji pozarządowych działających w Piotrkowie Trybunalskim

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów
Stowarzyszenia kulturalne i naukowe	23
Organizacje oświatowo - edukacyjne	11
Organizacje kombatanckie i patriotyczne	13
Organizacje pożytku publicznego	5
Organizacje ekologiczne	5
Organizacje na rzecz promocji zdrowia	12
Organizacje religijne i wyznaniowe	6
Organizacje oraz związki młodzieżowe i kobiece	8
Organizacje społeczno-zawodowe	16
Inne organizacje	1

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych na stronie www.piotrkow.pl

3.3.7. Poziom bezpieczeństwa

Policja

Na terenie miasta odnotowano ogółem 1 723 przestępstw o charakterze kryminalnym o 457 mniej niż w roku 2007, ustalając dynamikę na poziomie 79,0 %.

Przestępstwa w wybranych kategoriach odnotowane w latach 2005 - 2008 przedstawia tabela.

Tabela 43. Przestępczość w wybranych kategoriach przestępstw w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2005 - 2008

RODZAJ PRZESTĘPSTWA	ROK	LICZBA PRZESTĘPSTW	WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI (%)
ZABÓJSTWO	2005	1	100
	2006	6	100
	2007	10	100
	2008	5	100
	2005	30	66,7

BÓJKA	2006	48	77,1
LUB	2007	59	74,6
POBICIE	2008	33	63,6
ZGWAŁCENIE	2005	7	50
	2006	13	76,9
	2007	1	100
	2008	1	100
KRADZIEŻ ROZBÓJNICZA, ROZBÓJ, WYMUSZENIE	2005	117	56,3
	2006	149	67,1
	2007	103	72,0
	2008	77	66,3
KRADZIEŻ CUDZEJ RZECZY	2005	690	28,8
	2006	633	20,2
	2007	609	35,4
	2008	471	27,9
KRADZIEŻ Z WŁAMANIEM	2005	431	20,4
	2006	392	18,6
	2007	358	23,8
	2008	241	54,7
USTAWA O PRZECIWDZIAŁANIU NARKOMANII	2005	105	92,4
	2006	143	95,1
	2007	161	97,5
	2008	181	97,8

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W granicach administracyjnych miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2008 roku odnotowano 98 wypadki drogowe, w wyniku których 11 osób poniosło śmierć, a 116 osób doznało obrażeń ciała. Ponadto zgłoszonych zostało 907 kolizji. Stan bezpieczeństwa w poszczególnych w latach 2004-2008 zebrano w tabeli.

Tabela 44. Zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym w latach 2004 - 2008

ROK	WYPADKI	ZABICI	RANNI	KOLIZJE
2004	74	-	85	882
2005	84	6	99	836
2006	122	14	158	1.024
2007	92	14	115	1.000
2008	98	11	116	907

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

W porównaniu do 2007 roku oznacza to:

- wzrost liczby wypadków drogowych o 6 tj. o 6,5 %
- spadek liczby osób zabitych o 3 tj. o 21,4 %
- wzrost liczby osób rannych o 1 tj. o 0,8 %
- spadek liczby kolizji o 3 tj. o 0,3 %

W granicach administracyjnych miasta Piotrkowa Trybunalskiego mieszczą się również odcinki dróg krajowych. Droga krajowa nr 12 przebiega przez następujące ulice miasta Piotrkowa Tryb.: Wojska Polskiego, Armii Krajowej, Piłsudskiego, Kopernika, rondo Sulejowskie i Sulejowska. W ciągu w/w ulic odnotowano 28 wypadków drogowych w wyniku, których 2 osoby poniosły śmierć, a 34 osób doznało obrażeń ciała. Ponadto zgłoszonych zostało 242 kolizji drogowych.

Na terenie miasta zaistniało również 339 kolizji drogowych, które miały miejsce poza drogami publicznymi. Zdarzenia te nie są wprowadzane i analizowane w systemie „Siwek”.

Zagrożenia występujące na poszczególnych skrzyżowaniach ulic:

Tabela 45. Zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym w roku 2008

Skrzyżowanie	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje
Armii Krajowej – Al. Sikorskiego	1	0	4	21
Kostromska – Al. Sikorskiego	1	0	1	23
Słowackiego – Armii Krajowej	3	0	4	12
Okolice ronda Sulejowskiego	1	0	1	16
Piłsudskiego - Dzielna	3	1	3	23
Słowackiego - Kostromska	0	0	0	8
Sienkiewicza- Piłsudskiego	2	0	2	13

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Straż Pożarna

Strukturę zdarzeń na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 – 2008 przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 46. Działania Straży Pożarnej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2004 - 2008

Rok	Ilość zdarzeń	Ilość pożarów	Miejscowe zagrożenia
2004	494	206	273
2005	592	334	258

2006	709	241	468
2007	677	254	423
2008	601	238	363

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Na przestrzeni ostatnich lat odnotowujemy ustabilizowanie ilości zdarzeń pożarowych. Jednakże w perspektywie ostatnich 5 lat zauważamy wyraźną tendencję wzrostową w zakresie interwencji innych niż pożary. Podstawową przyczyną powyższego jest sytuacja pogodowa, która warunkuje powstawanie określonych zdarzeń wymagających interwencji.

Straż Miejska

Dane statystyczne z lat 2004 – 2008 dotyczące działalności Straży Miejskiej przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 47. Zestawienie interwencji oraz ilości mandatów na przestrzeni lat 2004 – 2008

Rok	Interwencje	Ilość mandatów karnych
2004	5 247	1 296
2005	6 737	2 133
2006	8 979	1 565
2007	10 794	1 150
2008	13 185	1 630

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

Tabela 48. Katalog interwencji Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2004 – 2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ADM - administracja domów	145	176	569	521	165	118
Awarie wodno –kanalizacyjne	40	48	65	137	90	12
Awarie energetyczne	8	51	18	87	154	9
MZK kontrola	132	555	246	18	65	50
Zanieczyszczanie miejsc publicznych	61	57	119	127	139	283
Przepisy p.poż.	115	70	105	46	41	15
Bezdomni	111	97	79	89	190	116
Wezwania pogotowia ratunkowego	x	38	43	35	35	35
Niszczanie mienia	17	17	47	54	122	243
Monitoring	432	131	x	41	40	54
Stan dróg	322	664	756	1479	1062	915

Oświetlenie ulic	455	394	449	434	741	843
Spożywanie alkoholu	725	439	632	589	1565	1 371
Handel	279	319	282	268	101	91
Parkowanie	590	473	876	1557	2665	3 585
Zwierzęta	358	340	431	467	349	382
Zakłócanie porządku publicznego	379	429	334	189	370	365
Porządek i czystość	231	264	423	738	409	788
Kontrole posesji	133	216	342	683	709	1 080
Nietrzeźwi	188	266	464	436	677	1 230
Inne	177	203	457	984	1105	2 830
Ogółem	4853	5247	6737	8979	10794	13 185

Źródło: Raport o stanie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 r.

3.4 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Dominującymi problemami społecznymi zdiagnozowanymi na terenie Piotrkowa Trybunalskiego przez pracowników socjalnych są:

- bezrobocie, głównie ze względu na brak odpowiednich kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego
- uzależnienia powodujące coraz większą marginalizację, jak również kryminalizację środowiska,
- niezaradność życiową, bezradność w załatwianiu swoich spraw,
- niepełnosprawność i długotrwałe choroby,
- zła sytuacja mieszkaniowa – stare budownictwo, zły stan techniczny lokali

Według danych zebranych w tabeli pomocą z zadań zleconych i własnych MOPR w analizowanych latach objętych jest średnio około 12% mieszkańców naszego miasta. W tej grupie ok. 50% osób to bezrobotni, ok. 45% - osoby niepełnosprawne lub dotknięte długotrwałą chorobą oraz ok. 5% - rodziny wykazujące nieporadność życiową i mające trudności wychowawcze z dziećmi.

Tabela 49. Liczba osób objętych pomocą z MOPR w latach 2004 - 2008

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą z MOPR	Liczba osób objętych pomocą z MOPR
2004	3 447	9 287

2005	4 000	11 200
2006	5 500	12 650
2007	4 906	9 518
2008	4 155	10 400

Źródło: Dane MOPR 2004-2008

Instytucje działające na rzecz pomocy społecznej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- Centrum Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych,
- Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze funkcjonujące na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego to:

- Dom Dziecka,
- Ośrodek Adopcyjno –Opiekuńczy,
- Świetlica Środowiskowa „BARTEK”,
- Miejski Żłobek Dzienny,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla dzieci specjalnej troski, upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i głębokim, w wieku od 7 do 21 lat,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Bursa Szkolna.

Pozostałe placówki pomocy społecznej:

- Środowiskowy Dom Samopomocy – dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Dom Pomocy Społecznej - dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób o zmniejszonej sprawności psychofizycznej spowodowanej wiekiem, chorobą lub niepełnosprawnością,
- Noclegownia.

3.5 Identyfikacja problemów

Warunki i jakość życia mieszkańców:

Zły stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych.

Zbyt mała liczba mieszkań dla osób potrzebujących pomocy.

Pomoc społeczna:

Duża liczba osób korzystających z pomocy socjalnej.

Ograniczone możliwości udzielania pomocy społecznej w stosunku do potrzeb.

Rynek pracy:

Utrzymująca się duża liczba osób długotrwale bezrobotnych.

Szczególnie wysokie bezrobocie wśród kobiet.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT służy określeniu mocnych i słabych stron Miasta Piotrkowa Trybunalskiego oraz jego szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Pozwala to także na określenie obecnej sytuacji w mieście oraz przyszłych kierunków jego rozwoju. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

W Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego wskazano następujące atuty i słabości miasta oraz określono jego szanse i zagrożenia.

Kluczowe szanse

(obecne i potencjalne) tkwiące w otoczeniu

Piotrkowa Trybunalskiego - czynniki stymulujące i wspierające rozwój miasta

- Finansowanie z budżetu państwa tworzenia nowych miejsc pracy, zwłaszcza na terenach o wysokiej stopie bezrobocia.
- Preferencyjne kredyty i ulgi podatkowe dla przedsiębiorców zwiększających zatrudnienie.
- Aktywna polityka rządu RP w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.
- Realizacja spójnej i kompleksowej polityki regionalnej państwa, kompatybilnej z rozwiązaniami Unii Europejskiej, skierowanej na wyrównywanie dysproporcji rozwojowych i tworzenie trwałych podstaw rozwoju gospodarczego w poszczególnych województwach oraz stworzenie niezbędnej do tego struktury instytucjonalnej. (jest to wstępny warunek uzyskania środków finansowych z funduszy pomocowych tej organizacji - fundusze strukturalne)
- Znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych, obowiązujących w unii europejskiej)
- Zmiany procesów produkcyjnych (nowoczesne i bezpieczne ekologicznie technologie) oraz minimalizacji zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego, a także racjonalna gospodarka odpadami stałymi (recykling)

- Zwiększenia rozmiarów budownictwa mieszkaniowego poprzez wzrost nakładów finansowych na mieszkalnictwo z budżetu państwa, preferencje kredytowo-podatkowe dla ludności
- Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa polskiego oraz kształcenie zgodnie z potrzebami nowoczesnej gospodarki i szeroko rozumianych usług.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz aktywne zwalczanie patologii społecznych
- Kształcenie kadr pracowników sektora publicznego, w tym samorządowego w zakresie umiejętności pozyskiwania środków pomocowych unii europejskiej.
- Wzrost opłacalności produkcji rolnej.

Kluczowe zagrożenia

(obecne i potencjalne) tkwiące w otoczeniu Piotrkowa Trybunalskiego - czynniki ograniczające i hamujące rozwój miasta

- Konkurencja innych ośrodków i regionów w pozyskiwaniu kapitału zewnętrznego.
- Niski poziom innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki.
- Wzrost zjawiska ubóstwa w społeczeństwie polskim.
- Wzrost rozmiarów bezrobocia w kraju.
- Spadek nakładów finansowych z budżetu państwa na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.
- Niski poziom nakładów finansowych na budowę i modernizację dróg kołowych, co przy dynamicznym rozwoju motoryzacji powoduje stałe pogarszanie się warunków i bezpieczeństwa ruchu kołowego.
- Brak spójnej i aktywnej długookresowej polityki mieszkaniowej państwa, w tym zwłaszcza taniego budownictwa mieszkaniowego dla osób niezamożnych.
- Utrzymujące się bardzo niskie nakłady finansowe na mieszkalnictwo w budżecie państwa.
- Zwiększanie się rozmiarów przestępczości i innych przejawów patologii społecznej, przy jednoczesnym utrzymywaniu się niedofinansowania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne oraz wymiaru sprawiedliwości.
- Spadek nakładów finansowych na oświatę i wychowanie w budżecie państwa, powodujący konieczność coraz większego dofinansowywania oświaty z budżetów samorządów terytorialnych.
- Pogorszenie w odczuciu społecznym dostępności pacjentów do świadczeń medycznych, zwłaszcza usług o charakterze specjalistycznym.
- Zbyt małe środki finansowe z budżetu państwa na zabezpieczenie potrzeb ludności w zakresie opieki społecznej.
- Niedofinansowanie z budżetu państwa wszystkich zadań i jednostek przekazanych od 1.01.1999 roku przez administrację rządową do prowadzenia przez samorzady powiatowe.
- Malejący przyrost naturalny ludności oraz postępujący proces starzenia się mieszkańców, co będzie powodować konieczność wzrostu nakładów finansowych na ochronę zdrowia i opiekę społeczną.
- Zbyt wysokie oprocentowanie komercyjnych kredytów bankowych dla ludności i podmiotów gospodarczych.

Silne strony miasta

- czynniki stymulujące i wspierające rozwój miasta

- Dogodne powiązanie z systemem transportu krajowego i międzynarodowego -projektowany w okolicach Piotrkowa "rozplot" autostrad i dróg ekspresowych o znaczeniu ogólnoeuropejskim.
- Realizacja w granicach miasta dużych kompleksów usług logistyczno- magazynowych.
- Występowanie wolnych obiektów produkcyjnych do zagospodarowania.
- Istnienie podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Duże zasoby stosunkowo taniej siły roboczej.
- Rozwój przedsiębiorczości indywidualnej, zwłaszcza w zakresie usług nieprodukcyjnych i drobnej wytwórczości.
- Dostępność do towarowej sieci kolejowej.
- Fundusz Poręczeń Kredytowych.
- Dobrze rozwinięte tzw. otoczenie biznesu.
- Podmioty gospodarcze zainteresowane współpracą z samorządem i podejmowaniem wspólnych inicjatyw, np. mieszkania za grunt.
- Liczne przedstawicielstwa i oddziały banków.
- Aktywna działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie w sferze aktywizacji rynku pracy, szkolenia bezrobotnych i pośrednictwa pracy.
- Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna oraz opracowane programy ogólne wodociągowe i kanalizacyjne.
- Dobre warunki do rozwoju gazyfikacji (zmodernizowana stacja redukcyjna, istniejąca bezawaryjna sieć i opracowany program gazyfikacji).
- Dobrze rozwijający się system telekomunikacji.
- Dobrze rozwinięta sieć elektroenergetyczna średnich napięć.
- Wystarczająca wydajność istniejących ujęć wody.
- Planowana modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków, co spowoduje zwiększenie jej przepustowości i podniesie stopnia oczyszczania ścieków w stopniu spełniającym dyrektywy UE, wpłynie to znacząco na poprawę jakości wód.
- Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Bogata historia i tradycje miasta
- Historyczny układ przestrzenny miasta.
- Posiadanie umów partnerskich z miastami europejskimi, mogącymi zaowocować kontaktami gospodarczymi.
- Duże zaangażowanie społeczne w realizację inwestycji infrastrukturalnych.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne.
- Rozwijająca się sieć szkolnictwa wyższego.
- Dostatecznie rozwinięta sieć szkół ponadpodstawowych, różnorodność profili kształcenia.
- Wprowadzanie programów prewencyjnych, zmierzających do ograniczenia przestępczości na terenie miasta.
- Dobrze wyposażona w sprzęt specjalistyczny Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza PSP.
- Bezpłatne poradnictwo specjalistyczne (prawne, socjalne, psychologiczne) dla osób potrzebujących - w

ramach struktur MOPR.

- Uruchomienie I etapu monitorowana miejsc zagrożonych w mieście - planowana sukcesywna rozbudowa systemu.
- Sukcesywne uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej o nowoczesne elementy małej architektury.
- Istnienie potencjalnie bardzo atrakcyjnego miejsca rekreacji nad Jeziorem Bugaj.
- Atrakcyjne krajobrazowo otoczenie Piotrkowa (Las Jabłoniowy w Meszczach, rezerwat lipowy i dębowy w Meszczach, Sulejowski Park Krajobrazowy, parki zabytkowe na terenie miasta, pomniki przyrody).
- Organizacja Międzynarodowego Festiwalu – INTERAKCJE.

Słabe strony miasta

- czynniki ograniczające i hamujące rozwój miasta

- Brak funduszy z budżetu miasta na zakup gruntów pod inwestycje strategiczne.
- Nieuregulowany stan prawny nieruchomości prywatnych, przeznaczonych pod inwestycje produkcyjne, usługowe i mieszkaniowe.
- Zła jakość dróg.
- Wzrastający ruch tranzytowy przez najstarszą część miasta, powodujący obniżenie jakości życia mieszkańców.
- Niedrożny układ komunikacyjny miasta.
- Brak dostatecznej ilości parkingów.
- Brak miejscowych grup kapitałowych, zdolnych do podejmowania znaczących zadań inwestycyjnych i wytwórczych wspólnie z gminą.
- Zły stan techniczny Starego Miasta
- Zły stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych.
- Zbyt mała ilość mieszkań komunalnych
- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, mała ilość hoteli.
- Ujemny przyrost naturalny ludności miasta.
- Odptyw ludzi młodych i wykształconych.
- Ubożenie społeczeństwa, duża liczba osób korzystająca z pomocy socjalnej.
- Małe poczucie bezpieczeństwa.
- Duża liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, rosnąca przestępczość wśród nieletnich.
- Narastający problem komunikacji miejskiej.
- Słabo rozbudowana sieć kanalizacji deszczowej w mieście.

II. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO- SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

Lokalny Program Rewitalizacji Piotrkowa Trybunalskiego to dokument, który ma na celu wspieranie działań zmierzających do kompleksowej rewitalizacji miasta. Jego zapisy pozostają spójne z wszystkimi strategicznymi dokumentami miasta oraz wpisują się w założenia strategicznych programów krajowych i wojewódzkich. Na poziomie lokalnym Program Rewitalizacji jest spójny ze „Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do roku 2017”. Misją strategii jest idea: **Piotrków Trybunalski – miasto rozwoju przyjazne człowiekowi**. Ma ona się ziszczyć poprzez realizację następujących celów strategicznych:

- Tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju gospodarczego miasta (strefa gospodarcza);
- Stała poprawa warunków zamieszkania, obsługi i przestrzeni miasta (sfera społeczna);
- Osiągnięcie europejskich standardów stanu środowiska przyrodniczego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzeni miasta (sfera ekologiczna i przestrzenna);

Założenia Programu wpisują się również w generalny kierunek zagospodarowania przestrzennego miasta, określony w Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, który opiera się o zasadę zrównoważonego rozwoju. Realizacja celów rozwoju miasta wiąże się w znacznym stopniu z przekształceniem jakościowym i ilościowym zagospodarowania przestrzennego miasta oraz jego funkcjonowaniem jako miejsca zamieszkania, rozwoju, wytwórczości i usług, w tym związanych z aktywizacją gospodarczą, turystyką i wypoczynkiem, a także jako ośrodka obsługi o znaczeniu ponad lokalnym i częściowo ponadregionalnym.

Program Rewitalizacji Miasta Piotrkowa Trybunalskiego wpisuje się również w założenia „Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego do 2015 roku”, które mają sprawić, iż powiat ten będzie powiatem:

- Gościnnym i ciekawym turystycznie miejscem dla podróżnych z kraju i zagranicy,
- Przyjaznym i bezpiecznym miejscem pracy oraz wypoczynku dla jego mieszkańców,
- Atrakcyjnym miejscem lokowania się kapitału krajowego i zagranicznego,
- Przestrzegającym wymogi ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego,
- Dostosowującym się do wymogów integrującej się Europy.

Jednym z celów strategicznych tego opracowania jest tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego i rozwoju turystyki.

Program rewitalizacji zgodny jest z priorytetami i celami rozwojowymi zapisanymi w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020”.

Cel generalny to „podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Cele szczegółowe to:

- Podniesienie jakości poziomu życia poprzez m.in. podniesienie poziomu zasobów mieszkaniowych w województwie, poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańców województwa oraz poprawę stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

- Zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej, poprzez m.in. tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców poprzez m.in. wzrost poziomu wizualizacji estetycznej regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru metropolitarne, w tym rewitalizację obszarów miejskich i przemysłowych.

Wsparcie dla programów rewitalizacji ma podłoże w dokumentach rządowych określających strategię rozwoju i politykę zagospodarowania przestrzennego. Jednym z celów Narodowej Strategii Spójności jest „tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską”. Jednym z priorytetów polityki rozwoju regionalnego jest wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i obszarów zagrożonych marginalizacją. Również „Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015” za cel główny stawia sobie podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin m.in. poprzez poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej oraz wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ CHARAKTERYSTYKA REWITALIZOWANEGO OBSZARU

Cel programu

Rewitalizacja jest procesem przemian przestrzennych, społecznych i gospodarczych w zdegradowanych częściach miasta, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Ma ona charakter kompleksowy i interdyscyplinarny. Tym cechom towarzyszą specyficzne wartości takie jak długi okres realizacji programu rewitalizacji, potrzeba ciągłego udoskonalania i aktualizacji, udział społeczeństwa we wszystkich etapach prowadzenia programu, konieczność pozyskiwania różnorodnych źródeł finansowania. Celem „Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2007-2013 Miasta Piotrkowa Trybunalskiego” jest kompleksowa odnowa przestrzenna, gospodarcza i społeczna wyznaczonych do rewitalizacji obszarów. Cel ten jest spójny z wizją miasta określoną w strategii.

Wyznaczony do rewitalizacji obszar obejmuje pod względem historycznym i funkcjonalnym najważniejsze tereny miejskie, tj. Stare Miasto wraz z historyczną zabudową poza jego obrębem. W ramach aktualizacji programu postanowiono wyznaczyć działania pilotażowe dla obszaru zdegradowanego poprzemysłowego, na terenie, którego występują odmienne problemy. Teren pofabryczny wyznaczony ulicami: Okrzei, Topolową, Wysoką i Hutniczą jest jednym z obszarów miasta, gdzie uwidaczniają się szczególnie ostro główne problemy społeczne i gospodarcze związane w głównej mierze z upadłością wielkich zakładów przemysłowych, które w przeszłości zatrudniały kilka tysięcy pracowników. Wyżej wspomniany teren stanowi kwartał bloków mieszkalnych – stanowiących dawne osiedle przyfabryczne przy Hucie Szkła Okiennego „Kara”. W obecnej chwili po latach intensywnego rozwoju w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku huta ta jest w stanie upadłości. Proces upadku huty związany był z przemianami gospodarczymi kraju w latach dziewięćdziesiątych. Ograniczanie liczby zatrudnionych, niepewność warunków zatrudnienia, i wreszcie przegrana walka o utrzymanie działalności huty stały się przyczyną fatalnej sytuacji finansowej i społecznej wielu rodzin, dla których huta była źródłem utrzymania od wielu pokoleń.

Jeśli działania tam podjęte będą przynosić spodziewane efekty, programem rewitalizacji zostaną objęte inne tereny o podobnym charakterze.

Zasięg terytorialny programu

Programem rewitalizacji objęto następujące części miasta:

1. **Centrum – Stare Miasto** – obejmuje całą część starego śródmieścia i przylegające do niej obszary problemowe sąsiednich kwartałów, wyznaczone:
 - a. od zachodu — torami kolejowymi,
 - b. od północy — ulicami: Partyzantów i Spacerową,
 - c. od wschodu — ul. Jerozolimską na (odcinku Spacerowa – Rzemieślnicza), Rzemieślnicza, przez Plac Litewski, Skłodowskiej, do Ronda Gierka,
 - d. od południa — Al. Kopernika i Al. Piłsudskiego do wiaduktu pod torami.

2. **Strefa przemysłowa** - niewielki kwartał bloków mieszkalnych ograniczony ulicami: Okrzei, Topolową, Wysoką i Hutniczą — dawne osiedle przyfabryczne.
3. **Osiedla Wyzwolenia** - jedno z najstarszych osiedli Piotrkowa Trybunalskiego, położone we wschodniej części miasta. Osiedle graniczy:
 - od wschodu z osiedlem Wierzeje
 - od zachodu z ul. Marii Curie - Skłodowskiej
 - od południa z osiedlem Sulejowska
 - od północy ul. Broniewskiego

Charakterystyka rewitalizowanego obszaru

Granice obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji wyznaczono na podstawie wieloaspektowych badań, m.in. analizy SWOT, czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na poziom rozwoju, analizy ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta. Tymi samymi metodami posłużono się przy uzupełnieniu i aktualizacji dokumentu. Zgodnie z Zasadami przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 obszar rewitalizacji musi zostać wyznaczony w oparciu o minimum 3 spośród podanych poniżej kryteriów:

- a. wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;
- b. wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;
- c. niekorzystne trendy demograficzne;
- d. niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji;
- e. wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
- f. szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
- g. wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców;
- h. porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;
- i. niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Dla przedmiotowego obszaru kluczowe okazały się następujące kryteria:

- 1. Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;**
- 2. Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;**
- 3. Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;**

Dodatkowymi kryteriami, jakimi kierowano się przy wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego były:

- 4. Duża ilość obiektów o wartościach kulturowych, przede wszystkim objętych ochroną konserwatorską, o złym stanie technicznym i wysokim potencjale turystycznym;**
- 5. Możliwość wzrostu aktywności gospodarczej.**

O wyborze takiego, takiego a nie innego, obszaru zdecydował fakt, że właśnie tam zidentyfikowano szczególną kumulację wielu problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalno - przestrzennych. Problemy te omówione zostaną szerzej w dalszej części niniejszego opracowania.

Warto również podkreślić, iż o objęciu programem obszaru skoncentrowanego wokół Starego Miasta zdecydowały nie tylko występujące tam zagrożenia i patologię, ale również potencjał rozwojowy, który przy odpowiednim wykorzystaniu może mieć ogromne znaczenia dla rozwoju całego miasta. Eliminacja niekorzystnych zjawisk połączona z ożywieniem turystycznym i gospodarczym może silnie oddziaływać na sąsiadujące tereny.

W środku opisanego obszaru znajduje się niewielki obszar wzdłuż ul. Słowackiego, który rozwija się pomyślnie i nie dotyczą go bezpośrednio wskazane problemy. Jednak nie został on wyłączony z obszaru rewitalizowanego, ponieważ w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji istnieje możliwość lepszego zintegrowania tego obszaru z otaczającym go obszarem problemowym i promieniowanie na otoczenie czynników pro-rozwojowych.

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych kryteriów decydujących o wskazaniu danego obszaru do działań rewitalizacyjnych.

1. Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Liczba mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego objętych pomocą MOPR przedstawiono w poniższym zestawieniu.

Rok 2007: pomocą MOPR objęto ok 12 % ogólnej liczby mieszkańców

Rok 2008: pomocą MOPR objęto ok. 13 % ogólnej liczby mieszkańców

Dane dla wyznaczonych obszarów przedstawiają się następująco:

Obszar 1 Centrum – Stare Miasto:

Rok 2007: pomocą MOPR objęto ok. 16 % mieszkańców w/w obszaru (powyżej średniej dla miasta)

Rok 2008: pomocą MOPR objęto ok. 13,5 % mieszkańców w/w obszaru (powyżej średniej dla miasta)

Obszar 2 Strefa przemysłowa:

Rok 2007: pomocą objęto ok. 16 % mieszkańców w/w obszaru (powyżej średniej dla miasta)

Rok 2008: pomocą objęto ok. 13 % mieszkańców w/w obszaru (średnia dla miasta)

Obszar 3 Osiedle Wyzwolenia:

Rok 2007: pomocą MOPR objęto ok. 13 % mieszkańców w/w obszaru (powyżej średniej dla miasta)

Rok 2008: pomocą objęto ok. 11 % mieszkańców w/w obszaru (poniżej średniej dla miasta)

Poniżej przedstawiono sytuację społeczną mieszkańców wskazanych wyżej obszarów.

Obszar 1

Centrum – Stare Miasto

Tabela 50. Liczba mieszkańców Starego Miasta korzystających z pomocy MOPR na przestrzeni lat 2006 – 2008

	2006	2007	2008
Ilość rodzin objętych pomocą MOPR	708	699	625
Ilość osób w tych rodzinach	1 990	2 084	1 640

Źródło: Statystyki MOPR 2006 – 2008

Tabela 51. Sytuacja społeczna mieszkańców Starego Miasta na przestrzeni lat 2006 – 2008

Liczba rodzin	2006	2007	2008
Osoby niepełnosprawne	222	219	230
Osoby chore przewlekle	162	206	255
Samotne matki	176	159	140
Rodziny wielodzietne	126	121	93
Gospodarstwa jednoosobowe	245	265	265

Źródło: Statystyki MOPR 2006 – 2008

Tabela 52. Wykształcenie bezrobotnych klientów z terenu Starego Miasta korzystających z pomocy MOPR w latach 2006 – 2008

Wykształcenie	2006	2007	2008
Niepełne podstawowe / nieustalone	95	120	100
Podstawowe	221	214	210
Zasadnicze	158	153	152
Średnie ogólne	20	21	29
Średnie zawodowe	21	14	16
Policealne	5	4	4
Łącznie	520	526	511

Źródło: Statystyki MOPR 2006 – 2008

Dużym problemem mieszkańców tej dzielnicy jest bezrobocie oraz towarzyszący mu niski poziom wykształcenia. W rodzinach z terenu Starego Miasta objętych pomocą MOPR wychowuje się 190 dzieci. 10 rodzin objętych jest nadzorem kuratora sądowego i występuje zagrożenie umieszczenia 23 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto z danych uzyskanych na podstawie wywiadów środowiskowych przeprowadzanych przez pracowników socjalnych wynika, iż dzieci często nie realizują obowiązku szkolnego, a wolny czas spędzają bez żadnego nadzoru.

Dlatego niewątpliwą grupą wymagającą pilnego wsparcia są dzieci i młodzież. To młodzież ma szansę ożywić te tereny. Z drugiej strony zaniechanie wsparcia tej grupy to największe zagrożenie. Rozwój przestępczości wśród młodzieży, ubóstwo i gorszy dostęp do edukacji zdecydowanie ogranicza start życiowy tych ludzi.

Miasto musi przyjąć odpowiedzialność za stworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży. Sensowne działania w obszarze edukacji pozaszkolnej, wspieranie finansowe różnego rodzaju organizacji, placówek i instytucji działających na rzecz młodzieży, wreszcie – przygotowanie dla samej młodzieży przestrzeni do samorealizacji, to zadania publiczne.

Prywatni inwestorzy stworzą być może dobrobyt dzielnicy, poprawią jej wizerunek, wreszcie zainwestują w kamienice, lokale użytkowe. Ale prywatni inwestorzy nie zbudują placów zabaw dla dzieci, boisk. W to musi zainwestować miasto.

Jako jeszcze jedno niepokojące zjawisko można zasygnalizować istnienie w obszarze Starego Miasta siedzib, co najmniej trzech skrajnych organizacji o nastawieniu nacjonalistycznym znanych z szerzenia niechęci do innych narodowości. Są one nastawione zapewne na „zagospodarowywanie” nie mającej innych ofert młodzieży z tego terenu. Należy tym pilniej stworzyć alternatywę dla tych organizacji, których działalność jest w Piotrkowie tym bardziej niebezpieczna, że jest to teren wielokulturowy, gdzie dobrze funkcjonuje społeczność romska. Nie dostrzega się wśród jej członków ani większego nasilenia ubóstwa, ani przestępczości, ani faktycznych problemów dotyczących bezrobocia. Młodzież romska wydaje się funkcjonować społecznie nie gorzej, niż młodzież polska.

Obszar 2

Strefa przemysłowa

W chwili obecnej jak wynika z obserwacji pracowników MOPR bezpośrednio pracujących w terenie obejmującym osiedle pofabryczne jego mieszkańcy niemal w 100 % zawodowo związani byli z hutą szkła. Sytuację pogarsza struktura wiekowa osób pozostających bez pracy. Liczba osób w wieku ponad 50 lat pozostających bez pracy jest bardzo wysoka. Ich konkurencyjność na lokalnym rynku pracy jest mocno ograniczona. Szczegóły dotyczące sytuacji społecznej mieszkańców osiedla przemysłowego przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 53. Liczba mieszkańców terenu wyznaczonego ulicami Okrzei, Topolową, Wysoką i Hutniczą korzystających z pomocy MOPR w latach 2006 - 2008.

	2006	2007	2008
Ilość rodzin objętych pomocą MOPR	245	237	211
Ilość osób w tych rodzinach	678	685	578

Źródło: Statystyki MOPR 2006 – 2008

Tabela 54. Sytuacja społeczna mieszkańców terenu wyznaczonego ulicami Okrzei, Topolową, Wysoką i Hutniczą korzystających z pomocy MOPR w latach 2006 - 2008.

Liczba rodzin	2006	2007	2008
Osoby niepełnosprawne	57	47	45
Osoby chore przewlekłe	46	52	74
Samotne matki	26	33	27
Rodziny wielodzietne	11	16	8
Gospodarstwa jednoosobowe	56	63	59

Źródło: Statystyki MOPR 2006 – 2008

Tabela 55. Wykształcenie bezrobotnych klientów z terenu wyznaczonego ulicami Okrzei, Topolową, Wysoką i Hutniczą korzystających z pomocy MOPR w latach 2006 – 2008.

Wykształcenie	2006	2007	2008
Niepełne podstawowe / nieustalone	21	21	16
Podstawowe	28	26	27
Zasadnicze	19	20	19
Średnie ogólne	4	3	2
Średnie zawodowe	2	5	7
Policealne	0	1	1
łącznie	74	76	72

Źródło: Statystyki MOPR 2006-2008

Obszar 3**Osiedle Wyzwolenia:**

W poniższej tabeli przedstawiono najczęstsze przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną przez mieszkańców Osiedla Wyzwolenia w Piotrkowie Trybunalskim. Najczęściej pomoc była udzielana do rodzin wielodzietnych oraz samotnych matek.

Tabela 56. Liczba mieszkańców Osiedla Wyzwolenia korzystających z pomocy MOPR w latach 2006 - 2008

	2006	2007	2008
Ilość rodzin objętych pomocą MOPR	245	237	211
Ilość osób w tych rodzinach	678	685	578

Źródło: Statystyki MOPR 2006-2008

Tabela 57. Sytuacja społeczna mieszkańców Osiedla Wyzwolenia korzystających z pomocy MOPR w latach 2006 - 2008

Liczba rodzin	2006	2007	2008
Osoby niepełnosprawne	86	94	95
Osoby chore przewlekle	56	69	94
Samotne matki	66	69	52
Rodziny wielodzietne	34	32	21
Gospodarstwa jednoosobowe	84	80	85

Źródło: Statystyki MOPR 2006-2008

Około 60 % bezrobotnych klientów MOPR posiadało wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe. Udział osób z podobnym wykształceniem wśród osób bezrobotnych z terenu miasta wynosi około 30 % . Dane dotyczące wykształcenia bezrobotnych klientów MOPR przedstawia tabela.

Tabela 58. Wykształcenie bezrobotnych klientów z terenu Osiedla Wyzwolenia korzystających z pomocy MOPR w latach 2006-2008

Wykształcenie	2006	2007	2008
Niepełne podstawowe / nieustalone	22	27	22
Podstawowe	65	66	63
Zasadnicze	34	29	40
Średnie ogólne	12	11	11
Średnie zawodowe	7	11	11
Policealne	2	2	3
łącznie	142	146	150

Źródło: Statystyki MOPR 2006-2008

2. Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń.

Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w roku w wybranych kategoriach przestępstw dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego przedstawia się następująco:

Rok 2007: 16 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok

Rok 2008: 13 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok

Dane dla wyznaczonych obszarów przedstawiają się następująco:

Obszar 1

Centrum – Stare Miasto:

Rok 2007: 27 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok (powyżej średniej dla miasta)

Rok 2008: 21 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok (powyżej średniej dla miasta)

Obszar 2

Strefa przemysłowa:

Rok 2007: 22 przestępstwa na 1000 mieszkańców na rok (powyżej średniej dla miasta)

Rok 2008: 18 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok (powyżej średniej dla miasta)

Obszar 3

Osiedle Wyzwolenia:

Rok 2007: 31 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok (powyżej średniej dla miasta)

Rok 2008: 28 przestępstw na 1000 mieszkańców na rok (powyżej średniej dla miasta)

Poniżej przedstawiono sytuację dotyczącą poziomu bezpieczeństwa na wyżej wymienionych obszarach.

Obszar 1

Centrum – Stare Miasto

Według danych policji rewitalizowany obszar centrum miasta jest zagrożony przestępczością, jednak przestępczość w tej części Piotrkowa Trybunalskiego ma swoje cechy specyficzne.

Przestępczość ma swoje źródło w rewitalizowanym obszarze: na Starym Mieście istnieją liczne grupy przestępcze, czasami wielopokoleniowe rodziny przestępcze, znane policji. Jednak same przestępstwa: głównie kradzieże, rzadziej wymuszenia rozbójnicze i rozboje, są dokonywane poza terenem, z którego pochodzą sprawcy. Policja tłumaczy ten stan utrwalonym w środowiskach przestępczych obyczajem nie dokonywania przestępstw w „swojej” dzielnicy. Policja potwierdza zjawisko „terminowania” przez młodocianych kandydatów na przestępców u starych „mistrzów”. Temu negatywnemu zjawisku sprzyja niestety bardzo słaba oferta innych form zarobkowania, czy nawet tylko spędzania czasu i przeżywania ciekawych emocji przez młodzież. Niemniej liczba przestępstw na tym obszarze jest wyższa od średniej dla całego miasta. **Podjejrza się znaczną ukrytą przestępczość związaną z przemocą w rodzinie, jednak w środowisku mieszkańców nie ma utrwalonego zwyczaju zgłaszania tego typu przestępstw.**

Obszar 2

Strefa przemysłowa

Odzwierciedlenie skrajnie złej sytuacji występującej na osiedlu pofabrycznym znajduje także wyraz w danych policji dla przedmiotowego obszaru. Od kilku lat obserwuje się wzrost agresywnych zachowań wśród młodzieży oraz handel narkotykami. Przywrócenie właściwych relacji społecznych na wyżej wymienionym obszarze będzie niezwykle trudne. Wymagać będzie zaangażowania samych mieszkańców, których zaktywizowanie do wspólnych działań będzie początkiem proponowanych zmian. Nadzór nad całością zmian społecznych w tym rejonie będą prowadzić będą pracownicy MOPR, działacze lokalnych stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Obszar 3

Osiedle Wyzwolenia

Liczba przestępstw na tym osiedlu jest wyższa od średniej liczby przestępstw odnotowywanych na terenie całego miasta. Do najczęstszych przestępstw zalicz się: kradzieże z włamaniem, kradzież pojazdu.

3. Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Prawie w całym rewitalizowanym obszarze³ mamy do czynienia ze złymi stanami technicznymi obiektów. Nawet w potencjalnie prestiżowych lokalizacjach, jak Rynek Trybunalski, czy Plac Kościuszki, niektóre elewacje części budynków odstrasza wyglądem, a budynki wymagają z reguły gruntownych remontów. Te z kolei utrudnia nie tylko brak środków finansowych, ale także bardzo trudna współpraca z konserwatorem zabytków (znaczna część budynków w obszarze rewitalizowanym to obiekty zabytkowe, a pozostałe obiekty znajdują się w strefie ochrony konserwatorskiej).

W części staromiejskiej (ale też na całym rewitalizowanym obszarze) bardzo problematyczny jest stan zabudowy podwórek: różnego rodzaju przybudówki, komórki, garaże i budynki o przeznaczeniu technicznym, budowane w różnym czasie i na ogół o bardzo niskim standardzie architektonicznym, utrudniają obecnie sensowne zagospodarowanie wnętrza poszczególnych kwartałów. Stan techniczny elewacji budynków od podwórek jest jeszcze gorszy, niż elewacji frontowych.

Odrębny problem stwarza zabudowa po obu stronach ulicy Starowarszawskiej. Szczególnie dotyczy to niżej położonej zabudowy od strony ulicy Pereca: zabudowa ta prawie w całości jest w stanie katastrofy technicznej i wiele budynków nadaje się wyłącznie do rozbioru, ponieważ w każdej chwili grozi zawaleniem. Zabudowa tych kwartałów, prawdopodobnie historycznie posadowiona na rusztach dębowych, które w ostatnich latach zmurszały na skutek obniżenia lustra wód podziemnych⁴, współcześnie zaczęła gwałtownie osiadać. W tej sytuacji rozbioru pojedynczego budynku Starowarszawska 14 (dokonana po pożarze tego budynku) powoduje natychmiastowe zagrożenie dla całej pierzei i nie wydaje się możliwe uratowanie jej.

³ Z wyłączeniem jedynie części ul. Słowackiego na odcinku od Sienkiewicza do Pl. Kościuszki, częściowo ulic: Sienkiewicza i Dąbrowskiego.

⁴ To z kolei jest spowodowane wpływem leja depresyjnego z Bełchatowa, a więc czynnikiem trwałym i niezależnym. Katastrofalne zaburzenie stosunków wodnych i trwała susza geologiczna objawia się też poprzez stan i ilość wód prowadzonych przez rzekę Strawę, płynącą wzdłuż ul. Pereca.

Należy raczej myśleć kategoriami ponownego zagospodarowania tych kwartałów. Celowe wydaje się uzyskanie zgody konserwatorskiej na daleko idące rozbiórki i odbudowy nowe substancji w tej części miasta, co ma oczywiste uzasadnienie grożącą katastrofą budowlaną.

Podziemna infrastruktura sieciowa w rewitalizowanym obszarze jest w dobrym stanie technicznym. Brak jedynie w obrębie starego miasta prawidłowo funkcjonującej kanalizacji deszczowej. Przed ewentualnym podjęciem decyzji o jej budowie należy jednak dogłębnie przeanalizować, czy — i w jakim zakresie — jest potrzebna podziemna sieć kanalizacji deszczowej, czy też wobec ukształtowania terenu starego miasta (kilkuprocentowy spadek w kierunku rzeki) wystarczy odwodnienie powierzchniowe rynsztokami wzdłuż ulic. Rozwiązanie takie jest zdecydowanie tańsze i zgodne z historycznym charakterem zabudowy, a technicznie może okazać się całkowicie wystarczające.

Obecny stan nawierzchni ulic i placów w rewitalizowanym obszarze jest bardzo zróżnicowany. Natomiast stan zagospodarowania przestrzeni publicznej: urządzeń małej architektury, zieleni miejskiej, systemów oznakowania i informacji wizualnej wymaga generalnej zmiany. W obrębie ścisłego Starego Miasta należy brać pod uwagę potrzebę przebudowy nawierzchni ulic i rynku przy zastosowaniu materiałów szlachetniejszych niż — przykładowo — zastosowana obecnie na Rynku Trybunalskim i ulicy Łaziennej -Mokrej kostka cementowa. Priorytetem winno być odświeżenie i zrewaloryzowanie na wybranych powierzchniach historycznego bruku granitowego. Bruk ten obecnie jest przykryty warstwą bitumiczną, jednak poprzez wykruszenia w tej warstwie można ocenić, że pod warstwą bitumiczną część ulic jest nadal pokryta brukiem z drobnych naturalnych otoczków granitowych, a inna część — kostką granitową i — prawdopodobnie — kostką bazaltową. Wzdłuż większości ulic widoczne są bardzo ładne krawężniki granitowe. Zrekonstruowanie szlachetnych nawierzchni ulic i rynku, przy częściowym wykorzystaniu odzyskanego bruku historycznego, może bardzo znacznie podnieść standard przestrzeni publicznej i walory otoczenia architektonicznego w obrębie Starego Miasta.

Jest oczywiste, że przestrzenie ulic i placów powinny być wypełnione życiem miejskim, a temu powinna sprzyjać odpowiednia mała architektura, obsługująca funkcje, jakie można by wprowadzić na te ulice i place. Ludzie chętnie zapełniają swoją obecnością i aktywnością te przestrzenie, które są zaaranżowane w sposób przyjazny. Z tego punktu widzenia można powiedzieć, że obszar Starego Miasta jest całkowicie zaniedbany. Piotrkowski Rynek nie ma ani jednej ławki, na której mogliby usiąść odwiedzający. Brak jest jakiegokolwiek zieleni. Nawierzchnia z kostki betonowej niskiej jakości, odbarwiająca się plamście pod wpływem czynników atmosferycznych, jest raczej nawierzchnią właściwą dla parkingu, czy placu o funkcji technicznej, ale nie dodaje prestiżu najważniejszemu placowi Starego Miasta. Równie nieprzyjemne aranżacje mają: Plac Czarneckiego i Plac Zamkowy. Na placu Czarneckiego o ciekawym, klinowatym kształcie, w oczywisty sposób brakuje dawnej fontanny i zaaranżowanych wokół niej miejsc do spacerów i wypoczynku. Brakuje niskiej i średniej zieleni, oddzielającej plac od ruchliwej ulicy Wojska Polskiego. Tymczasem to właśnie Plac Czarneckiego powinien być miejscem, od którego zaczynają zwiedzanie Starego Miasta grupy podjeżdżające autokarami.

Z kolei Plac Zamkowy ma absurdalnie odwróconą orientację przez błędne usytuowanie pomnika. Turyści z kierunku Starego Miasta i ulicy Zamkowej wchodzą na plac oglądając obelisk od tyłu, a przed sobą mając ruchliwą ulicę Wojska Polskiego. Głównym obiektem aranżacji architektonicznej tego ważnego punktu Starego Miasta jest jednak nie pomnik, ale absurdalny modernistyczny słup oświetleniowy, usytuowany w środku placu, który skalą i formą konkuruje z zabytkowym sąsiedztwem Zamku Królewskiego. Podobnie, jak na Placu Czarneckiego, tu też brakuje sensownej aranżacji zieleni z udziałem zieleni średnio-wysokiej, która odizolowałaby przestrzeń placu od ruchliwej ulicy Wojska Polskiego. Bez tego plac nie może spełniać swojej funkcji miejsca wypoczynku.

W całym obrębie Starego Miasta brakuje jakiegokolwiek przestrzeni zaaranżowanej pod potrzeby dzieci i młodzieży. Nie ma placów zabaw, nie ma urządzeń sportowych i miejsc do gier sportowych i zajęć rekreacyjnych. Nie ma przestrzeni do spotkań grup młodzieży. Brakuje nawet przyjaznych miejsc, w których można by na chwilę usiąść. Przestrzeń publiczna omawianego obszaru jest zupełnie nieprzygotowana na przebywanie w niej młodzieży i dzieci.

Zła sytuacja mieszkaniowa (stare budownictwo i zły stan techniczny lokali) jest również problemem osiedla pofabrycznego. Większość mieszkańców mieszka w blokach, mała część osób wykupiła mieszkania na własność. Stan techniczny budynków jest zły. Otoczenie osiedla w żaden sposób nie sprzyja rozwojowi normalnych funkcji publicznych, które powinny tam w normalnych warunkach się rozwijać. Brak wystarczającego oświetlenia, placu zabaw, boiska, świetlicy środowiskowej – to wszystko składa się na obraz jednego z najbardziej zaniedbanych fragmentów miasta. Brak dobrej oferty spędzenia wolnego czasu przez okoliczną młodzież, będącej dobrą alternatywą dla dewastacji klatek, budynków, patologii związanej z alkoholizmem i narkomanią jest między innymi jednym z głównych problemów tej dzielnicy.

Zła sytuacja mieszkaniowa (**stare budownictwo i zły stan techniczny lokali**) jest również **problemem osiedla Wyzwolenia**. Szczególnym problemem jest **niska efektywność energetyczna budynków zalkalizowanych na jego obszarze**. Istnieje konieczność kontynuowania rozpoczętego w 2004 roku Programu Termomodernizacji na wyżej wymienionym obszarze.

4. Duża ilość obiektów o wartościach kulturowych, przede wszystkim objętych ochroną konserwatorską, o złym stanie technicznym i wysokim potencjale turystycznym.

Na obszarze rewitalizowanym obejmującym centrum miasta znajduje się większość obiektów zabytkowych, które są objęte ochroną konserwatorską. Część z nich wymaga modernizacji lub remontu. Obiekty te powinny stanowić bodziec do rozwoju turystyki, m.in. do kontynuacji programu Trakt Wielu Kultur. Bardzo istotną kwestią jest brak czytelnego oznaczenia zabytków oraz słaby dostęp do informacji turystycznej. W tej części miast powinno zostać utworzone w tym celu Centrum Informacji Turystycznej.

5. Możliwości wzrostu aktywności gospodarczej.

Część miasta objęta programem rewitalizacji ma oczywistą oś przestrzenną, od której może zacząć się rozwój gospodarczy tego terenu: to ulica Słowackiego, na odcinku od torów do Placu Kościuszki. Ta niewielka część obszaru rewitalizowanego sama w sobie funkcjonuje dobrze, jednak nie została wyłączona z obszaru przeznaczonego do rewitalizacji, ponieważ po pierwsze stanowi część Traktu Wielu Kultur — jednego z głównych projektów programu⁵, a po drugie istnieje szansa na efekt promieniowania rozwoju z lepiej rozwiniętego gospodarczo obszaru wzdłuż ul. Słowackiego, na obszar dotychczasowej stagnacji społeczno-gospodarczej — Stare Miasto.

⁵ Projekt ten łączy właśnie funkcjonującą prawidłowo ulicę Słowackiego z obszarem problemowym Starego Miasta we wspólną trasę turystyczną.

Wzdłuż ulicy Słowackiego i wokół niej jest usytuowanych wiele instytucji obsługi biznesu. Na tym niewielkim obszarze usytuowane są siedziby banków, liczne firmy obsługujące biznes. To wszystko znamiona dobrego rozwoju tego niewielkiego obszaru. Jednak na Starym Mieście problemy dominują obecnie nad szansami i wyglądają dość niepokojąco:

- Wyraźnie widać dużą podaż lokali do prowadzenia działalności gospodarczej i niewielki popyt na te lokale.
- Teren objęty rewitalizacją ma (obiektywnie zasłużony) wizerunek obszaru ubóstwa, a więc nie lokalizują się tu funkcje handlowe, nastawione, na co najmniej średnio zamożnego konsumenta.
- W związku ze znikomym obecnie ruchem turystycznym na Starym Mieście nie rozwijają się tam dobrze usługi gastronomiczne i hotelarskie. Tymczasem docelowo Stare Miasto powinno utrzymywać kilkaset miejsc hotelowych i trzykrotnie więcej gastronomicznych.
- Dzielnica ma niedobry wizerunek i nie chcą się w niej lokalizować instytucje poszukujące lokalizacji prestiżowych (rektorat uczelni, siedziba centrali dużej firmy itp).

Martwy Rynek Trybunalski jest praktycznie pozbawiony obecnie tradycyjnej funkcji handlowej, a tymczasem funkcja ta przelewa się na sąsiednie ulice i realizuje w warunkach ze wszech miar niepożądanych: w nieładnej scenerii, kolidując z ruchem pieszym. Taki handel utrwala wizerunek ubóstwa i zaniedbania dzielnicy. Należy koniecznie stworzyć mu lepszą oprawę i spróbować uczynić z niego element kolorytu lokalnego i ożywienia funkcji rynku w dni powszednie. Każdy przejaw aktywności biznesowej w obszarze Starego Miasta — choćby realizowany w mikro-skali — należy wspierać, ponieważ przetłumaczy on bierność tej społeczności.

Szczególnie niskim poziomem aktywności gospodarczej cechuje także drugi obszar rewitalizowany: Strefa przemysłowa - niewielki kwartał bloków mieszkalnych ograniczony ulicami: Okrzei, Topolową, Wysoką i Hutniczą — dawne osiedle przyfabryczne. Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odbiega niekorzystnie od średniej dla miasta także na trzecim wskazanym obszarze: Osiedlu Wyzwolenia.

Wszystkie obszary problemowe objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji posiadają potencjał do wzrostu aktywności gospodarczej.

IV. REALIZOWANE I PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE

REWITALIZOWANYM

Trakt Wielu Kultur - trasa turystyczna przez Stary Piotrków.

Koncepcja Traktu Wielu Kultur stanowi **merytoryczny kręgosłup całego Program Rewitalizacji**. Trakt Wielu Kultur to główny element programu turystycznego dla rewitalizowanego obszaru. Z kolei właśnie **turystyka** winna być tą gałęzią gospodarki, od której zacznie się pomyślny rozwój społeczno-gospodarczy obszaru. Koncepcja Traktu nawiązuje do wielokulturowej przeszłości Piotrkowa Trybunalskiego. Trasa prowadzi **od dworca kolejowego** (dawnego dworca Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej) **ulicą Słowackiego**, odwiedzając po drodze **cerkiew prawosławną p. w. Wszystkich Świętych** (Słowackiego 15). Dalej trakt prowadzi koło **klasztoru oo. Bernardynów** (Słowackiego 2), który został erygowany w 1624 roku z fundacji rodu Starczewskich, poza murami miasta, a w 1657 roku podczas oblęż-

żenia Piotrkowa przez wojska Karola Gustawa został zrabowany i poważnie uszkodzony. Obecnie można oglądać dobrze zachowany budynek klasztorny z wirydarzem i krużgankami i kościół p.w. Matki Boskiej z masywną wieżą i elementami wyposażenia z XVII i XVIII wieku. Dalej Trakt prowadzi koło **Klasztoru ss. Dominikanek** powstałego w I połowie XVII wieku z fundacji Katarzyny Warszzyckiej. Klasztor został dobudowany do murów obronnych i dzięki temu ten fragment zachował się do naszych czasów. Dalej Trakt wiedzie na **Stare Miasto**, ulicami: Sieradzką i Rycerską w stronę **Centrum Informacji i Kultury**, mieszczącego się w budynku dawnego aresztu a wcześniej – kolegium pijarskiego, w którym w XVII i XVIII w. prowadzono edukację młodzieży szlacheckiej.

Następnie trakt prowadzi z powrotem ulicami: Rycerską, Sieradzką i Rwańską do **kościół ewangelicko-augsburskiego** (Rwańska 6a), mieszczącego się w d. kościele klasztoru oo. Pijarów, drugiego wielkiego założenia klasztorowego na terenie Starego Miasta powstałego w końcu XVII wieku, gdy Pijarzy przenieśli się do oddanego im opustoszałego klasztoru Jezuitów, a kościół pijarski został sprzedany powstającej w Piotrkowie parafii ewangelicko-augsburskiej. Następnie trasa prowadzi na **Rynek Trybunalski**. Rynek otaczają mieszczkańskie kamienice z renesansowym podpiwniczeniem. Dalej kierując się przez Rynek Trybunalski ulicą Konarskiego turysta trafia do **kościół oo. Jezuitów** p. w. św. Franciszka Ksawerego, będącego częścią dawnego zespołu klasztorowego, w którym zachowało się w niezmiennym stanie od połowy XVIII wieku wyposażenie kościoła będące perłą sztuki późnego baroku, w tym obraz „Matki Boskiej Pocieszenia” nazywanej także Trybunalską, który był umieszczany w kaplicy na ratuszu w czasie obrad Trybunału Koronnego. **Kościół farny p.w. św. Jakuba** - gotycka świątynia budowana w II połowie XVI wieku, jednonawowa z masywną wieżą z początku XV w. i dobudowanymi w XV i XVII wieku kaplicami. W ołtarzu głównym obraz późnogotycki „Zaśnięcie Matki Boskiej” malowany przed 1520 r. w krakowskim warsztacie Mistrza Rodziny Marii i podarowany piotrkowskiej Farze przez królową Bonę. Piotrkowska Fara w XV i XVI wieku miała szczególne znaczenie, tu bowiem zaczynały się uroczystym nabożeństwem obrady wszystkich sejmów koronnych zwoływanych wówczas do Piotrkowa, a potem do 1792 roku uroczyste inauguracje sesji Trybunału Koronnego. Dalej Trakt prowadzi ulicami: Starowarszawską i Pereca przez dawną dzielnicę żydowską na Plac Zamkowy, następnie do **Zamku Królewskiego**. Zamek — dawna siedziba królów polskich na czas trwania obrad sejmowych w Piotrkowie — ma nietypową formę obronnej kamienicy wieżowej. Obok zamku otoczonego fosą znajdowały się drewniane budowle z salami obrad izby poselskiej i senatu, a także dom królowej. Obecnie zamek jest siedzibą Muzeum. Ostatnim obiektem Traktu jest **Wielka Synagoga**, której architektem był prawdopodobnie znany żydowski architekt Dawid Friedlander. Zniszczona w latach II wojny światowej została odbudowana i od 1968 roku mieści się w niej Biblioteka Miejska.

Zorganizowane grupy turystyczne

Tak pomyślana trasa nadaje się, co najwyżej na **j e d n o d n i o w y** program zwiedzania dla grup zorganizowanych i trzeba ją obudować atrakcjami dodatkowymi, jeśli ma z niej wynikać popyt na usługi noclegowe: w obecnym stanie zwiedzenie trasy trwa dwie godziny i nie zachęca do pozostania w Piotrkowie do wieczora. Atrakcyjność samych obiektów zabytkowych jest zdecydowanie niewystarczająca i nie należy się łudzić, że to zabytki w obecnym stanie przyciągną grupy turystyczne.

W ramach Traktu trzeba przewidzieć koniecznie dodatkowe „żywe” atrakcje: nie tylko zwiedzenie Muzeum Historycznego na Zamku Królewskim, ale multimedialną, dynamiczną ekspozycję w Centrum Informacji i Kultury, dotyczące wielokulturowej przeszłości Piotrkowa, możliwość wysłuchania koncertu w sali dawnej Synagogi, wieczorny udział w imprezie plenerowej na Rynku Trybunalskim. Taki

program trasy turystycznej stwarzałby w obrębie Starego Miasta naturalny popyt na usługi turystyczne: hotele, gastronomię, pamiątkarstwo, organizację imprez itp. Te usługi z kolei – o ile będą świadczone na zadowalającym poziomie – same w sobie stanowią zawsze uzupełniający element atrakcyjności turystycznej.

Turyści indywidualni

Można oddzielnie rozpatrywać dwa rodzaje przyjazdów indywidualnych: turystykę **eksploracyjną** i weekendową turystykę **rekreacyjną**, głównie z kierunku Łodzi. Ten drugi kierunek jest zdecydowanie ważniejszy, jednak należy przewidzieć też program dla turystyki nastawionej na zwiedzanie, szczególnie zagranicznej.

Turystyka eksploracyjna to przyjazdy turystów przede wszystkim z odleglejszych terenów, (w tym — turystów zagranicznych), świadomie **nastawionych na zwiedzenie** atrakcji Piotrkowa. Należy spodziewać się, że ta grupa będzie w istotnej części klientelą usług hotelowych. Program dla niej jest zbliżony do opisanego wyżej programu dla grup. Aby ją przyciągnąć, należy rozpocząć zakrojony na dużą skalę (także międzynarodową) program promocyjny.

Dużo ważniejsza jest jednak **turystyka rekreacyjna** z kierunku Łodzi. Sam w sobie Piotrków nie jest obecnie wystarczająco atrakcyjnym celem weekendowych pobytów rekreacyjnych. Tymczasem docelowo **Piotrków powinien stać się dla Łodzian modnym celem krótkich wyjazdów wypoczynkowych**, takim jak Kazimierz Dolny nad Wisłą dla Warszawy. Wydaje się, że trafnym kierunkiem jest promowanie Piotrkowa nie tyle jako samodzielnej atrakcji, ile — jako atrakcji uzupełniającej wyjazdy Łodzian nad Jezioro Sulejowskie i do Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. **Należy promować Piotrków jako atrakcję na trasie popołudniowych powrotów z Jeziora Sulejowskiego.** Takie pobyty w Piotrkowie nie będą generowały znaczącego popytu na usługi hotelarskie, ale będą docelowo stwarzały popyt na usługi gastronomiczne, handlowe i udział w imprezach, a także oczywiście na inne usługi okołoturystyczne.

Należy też zakładać, że współczesny turysta, zarówno zorganizowany, jak i indywidualny w 86% przypadków przybędzie samochodem a nie pociągiem. Naturalny początek trasy powstanie, więc w miejscu przeznaczonym do parkowania dla pojazdów indywidualnych i autokarów. Miejsca takie wstępnie przewiduje się na Placu Czarnieckiego (autokary) i na terenie od Al. Kopernika, na tyłach posesji przy nieparzystej stronie Garncarskiej Wobec tego, trasa – przy tym samym przebiegu w terenie – w praktyce miałyby zapewne inną, nieliniową k o l e j n o ś ć zwiedzania.

Projekt będzie polegał na następującym cyklu działań:

- a) Należy opracować dokumentację merytoryczną projektu we wstępnej postaci. Dokumentacja winna zawierać:
 - wariantowo opracowany **ogólny merytoryczny scenariusz (program) zwiedzania Traktu**, zróżnicowany dla poszczególnych kategorii turystów;
 - wynikające z ogólnego scenariusza zwiedzania Traktu **szczegółowe scenariusze zwiedzania poszczególnych obiektów** i atrakcji na Trakcie.
- b) Zaplanować szczegółowe konsultacje z dysponentami poszczególnych obiektów na Trakcie (w tym — parafiami, Muzeum, przedsiębiorcami prowadzącymi usługi turystyczne) i w wyniku tych konsultacji nadać ostateczną postać dokumentacji projektowej.

- c) Na podstawie tej dokumentacji poszczególne zainteresowane podmioty dysponujące poszczególnymi obiektami wymagającymi np. remontu elewacji, będą indywidualnie występowały o środki strukturalne Unii Europejskiej.
- d) Musi zostać uruchomiony intensywny program promocyjny Traktu Wielu Kultur. Jego elementem będzie coroczny program imprez promocyjnych. Rozpisanie konkursu na system oznakowania wizualnego Traktu i jego obiektów.
- e) Elementem programu promocyjnego byłoby przyznawanie poszczególnym usługodawcom turystycznym (hotelom, restauracjom itp.) certyfikatu „Lokal przy Trakcie”. Certyfikat taki gwarantowałby jakość usługi i dawał prawo do udziału we wspólnej promocji Traktu Wielu Kultur.

Charakterystyka planowanych projektów rewitalizacyjnych obejmujących działania przestrzenne i gospodarcze zamieszczona jest poniżej.

- 1. Trakt Wielu Kultur - rozwój potencjału turystycznego miasta poprzez rewitalizację zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego** - celem projektu jest ożywienie gospodarcze i społeczne regionu na zdegradowanych terenach miejskich, poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego Miasta. Zostanie ono osiągnięte poprzez: renowację substancji architektonicznej, zwiększenie atrakcyjności obszarów miejskich dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych. Realizacja projektu obejmuje: modernizację zabytkowego budynku Wielkiej Synagogi (Biblioteka Miejska), Wieży Ciśnień, modernizację ulic Starego Miasta, ulicy Słowackiego, Dąbrowskiego, system monitoringu ulicznego, wymianę oświetlenia i elementów małej architektury, urządzenie terenów zielonych.

Lata realizacji: 2008 - 2011

Koszt ogółem: 21 825 280 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

- 2. Utworzenie Centrum Informacji Turystycznej w Piotrkowie Trybunalskim jako uzupełnienie projektu kluczowego Trakt Wielu Kultur** – celem projektu jest utworzenie ośrodka informacji turystycznej wraz z jego wyposażeniem oraz elementami promocji.

Lata realizacji: 2009 - 2010

Koszt ogółem: 477 000 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

3. Rewitalizacja Starego Miasta w Piotrkowie Trybunalskim – etap I

Zakres prac:

- wymiana nawierzchni Rynku Trybunalskiego oraz ulic przyległych: Sieradzkiej, Rycerskiej (w części) oraz Grodzkiej
- wyniesienie zarysów ratusza
- budowa kanalizacji deszczowej, przebudowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej
- modernizacja systemu zasilania energetycznego, w tym oświetlenie uliczne
- zakup i montaż elementów małej architektury
- nasadzenia zieleni miejskiej

Całkowita wyremontowanej i przebudowanej nawierzchni: 7 175 m²

Lata realizacji: 2007-2008

Koszt ogółem: 6 993 152 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

4. Turystyka Wspólna Sprawa

System szkoleń dla przedsiębiorców oraz przedstawicieli branży turystycznej, gastronomicznej i hotelarskiej.

Lata realizacji: 2008

Koszt ogółem: 20 000 zł

Beneficjent: Regionalna Organizacja Turystyczna

5. Łask - Łódź - Piotrków Trybunalski - ku demokracji, humanizmowi, wielokulturowości – stworzenie trzech centrów idei*

Celem projektu jest propagowanie twórczości i kultury regionalnej, w szczególności związanej z muzyką, malarstwem, małymi formami rzeźbiarskimi oraz teatrem. Centrum Idei ku Demokracji przewidziano jako ośrodek wspierania i propagacji lokalnej kultury i twórczości. W ramach działalności ośrodka przewiduje się prowadzenie warsztatów zajęć i spotkań z twórcami lokalnymi, organizację wystaw czasowych, cyklicznych prelekcji oraz koncertów muzycznych i wokalnych, przedstawień teatralnych w otoczeniu żywej historii miasta. Ośrodek ponadto pełnić ma funkcję informacyjną w zakresie lokalnych instytucji kulturalnych, twórczych oraz szerzyć wiedzę na temat historii miasta. W ramach działalności Ośrodka przewiduje się także organizowanie imprez masowych w ramach tworzonej sceny letniej. Projekt w wymiarze infrastrukturalnym zakłada remont i rozbudowę istniejącego zespołu klasztorowego Panien Dominikanek p.w. Matki Bożej Śnieżnej w Piotrkowie Trybunalskim.

Lata realizacji: 2010 – 2013

Koszt ogółem: 54 523 000 zł*

Beneficjent: Archidiecezja Łódzka

*Uwaga: Podana kwota dotyczy całego projektu, realizowanego w Łasku, Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim.

6. Piotrkowskie Centrum Edukacji – Zamkowa 24

Projekt finansowany przez inwestora prywatnego - Instytut Postępowania Twórczego Sp. z o.o.

Lata realizacji: 2010 - 2012

Koszt ogółem: 25 000 000 zł

Beneficjent: Instytut Postępowania Twórczego Sp. z o.o.

7. Budowa nowego budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Projekt powiązany z projektem modernizacji budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej, wchodzącym w skład projektu Trakt wielu Kultur. Jego celem jest stworzenie nowoczesnej bazy infrastrukturalnej w sferze edukacji i kultury.

Lata realizacji: 2007 - 2011

Koszt ogółem: 43 511 000 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

8. Przebudowa ul. Jerozolimskiej (na odcinku od ronda Sulejowskiego do ul. Wojska Polskiego)

Celem projektu jest poprawa dostępności komunikacyjnej do dziedzictwa kulturowego objętego Traktem Wielu Kultur oraz poprawa dostępności komunikacyjnej do centrów logistycznych oraz obszarów Piotrkowskiej Podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (jako etap większego zadania inwestycyjnego).

Lata realizacji: 2008 - 2009

Koszt ogółem: 3 414 000 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

9. Rozwój bazy edukacyjnej poprzez budowę sali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Piotrkowie Trybunalskim.

Celem projektu jest poprawa dostępności mieszkańców i turystów do infrastruktury edukacyjno-sportowej w Piotrkowie Trybunalskim. Inwestycja obejmuje budowę sali sportowej, dwóch łączników, dostosowanie istniejącego budynku do funkcji dydaktycznych oraz sportowych wraz z małą architekturą, układem komunikacyjnym i zagospodarowaniem terenu na potrzeby 3 obiektów sportowych (boiska do koszykówki, bieżni lekkoatletycznej, skoczni w dal).

Lata realizacji: 2008-2010
Koszt ogółem: 9 900 544 zł
Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

10. Budowa kompleksu sportowego na terenie Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego Nr 1 przy ul. Wysokiej 28/38 w Piotrkowie Trybunalskim w ramach programu „Moje boisko – ORLIK 2012”

Celem projektu jest poprawa dostępności mieszkańców i turystów do infrastruktury sportowej w Piotrkowie Trybunalskim. Inwestycja obejmuje budowę boiska do piłki nożnej oraz do koszykówki i siatkówki wraz z niezbędną infrastrukturą.

Lata realizacji: 2009
Koszt ogółem: 1 326 000 zł
Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

11. Utworzenie Ośrodka Działań Artystycznych.

Przedmiotem działalności Ośrodka Działań Artystycznych będzie m.in.:

- prezentacja współczesnej sztuki polskiej i zagranicznej ze szczególny uwzględnieniem zjawisk najnowszych;
- edukacja kulturalna w zakresie sztuki współczesnej;
- tworzenie kolekcji sztuki współczesnej;
- międzynarodowa wymiana artystyczna;
- tworzenie i rozwijanie archiwum i specjalistycznej biblioteki;
- promocja nowych kierunków w sztuce;
- poszukiwanie nowych form prezentacji dzieł sztuki;
- promocja twórców sztuki współczesnej poprzez wydawnictwa wyprodukowane w mediach tradycyjnych i elektronicznych;

Lata realizacji: 2008 - 2009
Koszt ogółem: 494 827 zł
Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

Charakterystyka planowanych projektów rewitalizacyjnych obejmujących działania społeczne zamieszczona jest poniżej.

12. Aktywizacja osób niepełnosprawnych - szansą na zatrudnienie

Celem projektu jest aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie ich szans na lokalnym rynku pracy.

Lata realizacji: 2009 - 2010

Koszt ogółem: 223 180 zł

Beneficjent: MOPR / Miasto Piotrków Trybunalski

13. Program edukacyjno – korekcyjny dla sprawców przemocy

Projekt realizowany w odpowiedzi na Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jako część systemu działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i dopełnienie różnych form administracyjno - prawnych podejmowanych wobec sprawców przemocy. Realizacja projektu ma na celu:

- Zmniejszenie przez odbiorców programu skali zachowań opartych na przemocy,
- Bardziej efektywne radzenie sobie z trudnymi uczuciami, takimi jak złość czy poczucie krzywdy,
- Wzrost skuteczności kontroli nad własnymi impulsami i zachowaniami,
- Zmianę przekonań uczestników programu dotyczących przemocy,
- Wzrost świadomości odbiorców nt. konsekwencji stosowania przemocy (dla nich samych i dla osób jej doświadczających)
- Nabycie przez uczestników alternatywnych do przemocy sposobów budowania relacji i wpływu w środowisku domowym,
- Zmotywowanie uczestników

Lata realizacji: 2008

Koszt ogółem: 10 500 zł

Beneficjent: MOPR / Miasto Piotrków Trybunalski

14. Rozwój poradnictwa i terapii rodzin przeżywających trudności związane z wychowaniem dzieci i młodzieży o szczególnych potrzebach wychowawczych w ramach działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Piotrkowie Trybunalskim

Projekt realizowany w ramach konkursu z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Piotrkowie Trybunalskim.

Celem głównym projektu było udzielenie wsparcia i profesjonalnej pomocy rodzinom o niskim statusie socjoekonomicznym, w pełnieniu funkcji rodzicielskich i radzeniu sobie z niepowodzeniami w procesie wychowawczym z wykorzystaniem następujących narzędzi:

- warsztaty dla rodziców
- terapia rodzinna
- poradnictwo opiekuńczo - wychowawcze

Program swoim zasięgiem obejmuje 30 rodzin z terenu miasta Piotrkowa Trybunalskiego, w tym z obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Lata realizacji: 2008

Koszt ogółem: 15 000 zł

Beneficjent: MOPR / Miasto Piotrków Trybunalski

15. ZDOBYWAM ŚWIAT - kompleksowe zajęcia wyrównawcze i wspierające rozwój uczniów klas IV i V piotrkowskich szkół podstawowych

Projekt „ZDOBYWAM ŚWIAT” ma na celu zwiększenie szans edukacyjnych 234 uczniów klas IV i V wszystkich 9 piotrkowskich szkół podstawowych poprzez ich udział w zajęciach wyrównawczych i integracyjnych. Ponad 25 % uczestników projektu zamieszkuje obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Lata realizacji: 2009 - 2010

Koszt ogółem: 506 231 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

16. Kompleksowe zajęcia wyrównawcze dla uczniów piotrkowskich szkół gimnazjalnych

Projekt ma na celu zwiększenie szans edukacyjnych 216 uczniów wszystkich 5 piotrkowskich szkół gimnazjalnych poprzez ich udział w kompleksowych zajęciach wyrównawczych. Ponad 25 % uczestników projektu zamieszkuje obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Lata realizacji: 2009 - 2010

Koszt ogółem: 303 057 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

17. Zajęcia terapeutyczno – wspomagające dla niepełnosprawnych uczniów z piotrkowskich szkół podstawowych.

Projekt ma na celu zwiększenie szans edukacyjnych 68 uczniów piotrkowskich szkół podstawowych mających specyficzne problemy w nauce spowodowane niepełnosprawnością oraz rozległymi deficytami rozwojowymi poprzez ich udział w zajęciach o charakterze terapeutyczno - wspomagającym, wpływających na wzrost efektywności procesu edukacyjnego. Ponad 25 % uczestników projektu zamieszkuje obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Lata realizacji: 2009 - 2010

Koszt ogółem: 206 967 zł

Beneficjent: Miasto Piotrków Trybunalski

18. Utworzenie Ośrodka Edukacji Artystycznej

Działalność ośrodka stanowi poszerzenie oferty osiedlowych świetlic artystycznych, które działają przy Miejskim Ośrodku Kultury. Przy współpracy z pozostałymi świetlicami środowiskowymi działającymi w mieście podczas popołudniowych bezpłatnych zajęć w Ośrodku Edukacji Artystycznej opieką objęte będą dzieci, których nie stać na odpłatny rozwój swoich zainteresowań i talentów. Dla potrzeb prowadzenia zajęć z dziećmi przygotowano profesjonalne pracownie - garncarską, teatralną (w planach jest też doposażenie jej w miniscenę), plastyczną, baletową, muzyczną, studio nagrań oraz wyposażoną w pięć stanowisk salę do zajęć z grafiki komputerowej i fotografii.

Lata realizacji: 2009

Koszt ogółem: 520 000 zł

Beneficjent: MOK / Miasto Piotrków Trybunalski

Szczegółowa lista projektów stanowi załącznik nr 2 do niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji

V. PLAN FINANSOWY

Plan finansowy projektów stanowi załącznik nr 3 do niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

VI. SYSTEM WDRAŻANIA

Dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji służą przede wszystkim następujące instrumenty:

- organizacyjne, związane ze wskazaniem podmiotów realizujących LPR i ich zadań,
- finansowe, związane z wprowadzeniem zadań do planów i budżetów gminy, budżetów i planów innych jednostek oraz uzyskania wsparcia zewnętrznego,
- prawno - administracyjne, związane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów przy realizacji zadań,
- informacyjno - edukacyjne, związane z monitorowaniem i promocją.

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Piotrkowa Trybunalskiego rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej. Odpowiedzialnym za jego realizację będzie **Prezydent Miasta** przy pomocy **Kierownika Biura Partnerstwa i Funduszy Urzędu Miasta**. Poza tym istotną rolę w systemie wdrażania Programu będzie posiadać **Rada Miasta**, która będzie pełnił bieżący nadzór nad realizacją i oceniać postępy prac w tym zakresie, uwzględniać przy tworzeniu budżetu wybrane zadania inwestycyjne, oceniać realizację programu oraz uchwalać zmiany zapisów.

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI

SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania

Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Dostarcza on informacje o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych oraz programów, jak i sposobie i prawidłowości udzielonej pomocy finansowej. Monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych przedsięwzięć.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy będzie obejmował dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w dokumencie. Będzie on się odnosił do badania wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych projektów.

Monitoring finansowy będzie obejmował dane finansowe realizacji projektów. Informacje te będą podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków finansowych, w tym wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

2. System oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji

Ocena dokumentu służyć ma przede wszystkim oszacowaniu wskaźników oddziaływania, czyli długotrwałych efektów związanych z poszczególnymi projektami. Ocena ta będzie przebiegała w następujący sposób:

- ocena ex-ante – przed realizacją poszczególnych projektów;

- ocena mid-ter – w trakcie trwania realizacji inwestycji;
- ocena ex-post – po zakończeniu inwestycji.
- ocena on-going – ciągła, bieżąca ocena realizacji inwestycji.

Ocenię będą podlegały poszczególne projekty i zadania inwestycyjne. Wyniki raportów będą składały się na ocenę całego Lokalnego Programu Rewitalizacji, a tym samym będą stanowiły podstawę do wprowadzenia odpowiednich zmian w dokumencie.

3. Public Relations Program

Jednostką odpowiedzialną za promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Wszystkie materiały informacyjne powinny określać m.in. cele realizacji poszczególnych zadań, planowane do osiągnięcia wskaźniki oraz źródła finansowania inwestycji. Sposoby promocji projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej będą zgodne z obowiązującym ustawodawstwem w tym zakresie

Celem działań związanych z promocją Programu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów projektów realizowanych w ramach LPR, oraz podmiotów, które mogą się włączyć w realizację niektórych inwestycji.

Grupami docelowymi prowadzonych działań promocyjnych są mieszkańcy gminy, potencjalni beneficjenci, partnerzy społeczno-gospodarczy, organizacje pozarządowe, regionalne i lokalne władze oraz inne władze publiczne, organizacje zawodowe oraz media.

W ramach promocji lokalnego Programu rewitalizacji podejmowane będą, w szczególności, takie działania jak:

- Dostęp do aktualnej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej miasta;
- Spotkania z potencjalnymi partnerami społecznymi, gospodarczymi;
- Ulotki informujące o realizacji konkretnych projektów;
- Publikacje w prasie (w przypadku wybranych projektów);
- Umieszczenie tablic informacyjnych w miejscu realizacji inwestycji;
- Umieszczenie stałej tablicy pamiątkowej w celu pozostawienia trwałej informacji o wsparciu inwestycji ze środków Unii Europejskiej.